

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΜΣ: «ΔΙΕΘΝΕΣ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ & ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ»

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: «ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ & ΠΟΛΙΤΙΚΗ»

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία:

“ΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑΣ
ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ”

“THE PROCEDURAL PRACTICES OF THE EUROPEAN PUBLIC
PROSECUTOR'S OFFICE AFTER THE CONCLUSION OF THE CRIMINAL
INVESTIGATION”

Του

Σαράντη Θ. Παπαχριστοφίλου

Μεταπτυχιακού Φοιτητή

Αρ. Μητρώου: 2123M025

Αθήνα, 2024

Τριμελής Επιτροπή

Όλγα Τσόλκα, Επίκουρη Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Νικόλαος Λίβος, Επίκουρος Καθηγητής (αφυπηρ.) ΕΚΠΑ

Ιωάννα Αναστασοπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια ΕΚΠΑ

Copyright © Σαράντης Παπαχριστοφίλου, 2024

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της πτυχιακής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση πτυχιακής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Στους γονείς μου,

Θεόδωρο & Παναγιώτα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

I. Εισαγωγή

Παρουσίαση του θέματος και του στόχου της εργασίας

II. Η πορεία προς τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και το κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας της

1. Ιστορική Αναδρομή στη θέσπιση του οργάνου

2. Ευρωπαϊκό και εθνικό κανονιστικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας

III. Η οργανωτική δομή και η αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας

1. Το Συλλογικό Όργανο & Τα Μόνιμα Τμήματα

2. Ο Ευρωπαίος Γενικός Εισαγγελέας, Οι Ευρωπαίοι Εισαγγελείς & Οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς

3. Αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (καθ' ύλην & κατά τόπο)

IV. Οι διαδικαστικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας μετά το πέρας της ποινικής έρευνας

1. Περάτωση της έρευνας

2. Άσκηση δίωξης ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων

3. Παραπομπή της υπόθεσης ενώπιον των εθνικών αρχών

4. Αρχαιοθέτηση της υπόθεσης

5. Απλουστευμένες διαδικασίες δίωξης

6. Δικαιώματα υπόπτων και κατηγορουμένων – Δικαστικός Έλεγχος

V. Συμπεράσματα – Επίλογος

VI. Βιβλιογραφία

ΠΕΡΙΛΗΨΗ:

Η σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας αποτέλεσε ένα από τα πιο αμφιλεγόμενα ζητήματα στην πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Το ανωτέρω γεγονός πιστοποιείται από το γεγονός ότι μεσολάβησαν πάνω από δύο δεκαετίες, όπως αναπτύσσεται και κατωτέρω, προκειμένου να ωριμάσει και να ευδοκιμήσει τελικά η ιδέα της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού οργάνου επιφορτισμένου με ποινικές εξουσίες έρευνας και δίωξης εγκλημάτων. Η παρούσα εργασία, η οποία υποβάλλεται στο πλαίσιο του ΠΜΣ: «ΔΙΕΘΝΕΣ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ & ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ» στην ειδίκευση: «ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ & ΠΟΛΙΤΙΚΗ», ασχολείται με τις διαδικαστικές πράξεις στις οποίες προβαίνει η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία μετά το πέρας της ποινικής έρευνας, χωρίς να παραβλέπει λοιπά ζητήματα που άπτονται της λειτουργίας και της αρμοδιότητας του οργάνου. Περιληπτικά, στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζεται το θέμα της εργασίας και ο στόχος της.

Στο δεύτερο κεφάλαιο επιχειρείται μια αναδρομή στην ιστορική πορεία μέχρι την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, μέσα από μια σύντομη «στάση» στα βασικότερα σημεία - σταθμούς της διαδρομής για τη σύστασή της. Καθώς η ίδρυση του εν λόγω Οργάνου δεν αποδείχθηκε εύκολη υπόθεση και προτάθηκαν διάφορα μοντέλα για την οργάνωσή του, γίνεται εύκολα κατανοητός ο λόγος της προαναφερόμενης παρατεταμένης καθυστέρησης, εφόσον θα έπρεπε να βρεθεί κοινός τόπος, ώστε να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική λειτουργία της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Επιπλέον, στο κεφάλαιο αυτό σκιαγραφείται το κανονιστικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας σε ευρωπαϊκό και εθνικό πλαίσιο. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η ανάδειξη της προσπάθειας του νεοπαγούς Οργάνου να ισορροπήσει μεταξύ δύο νομικών συστημάτων, του ενωσιακού και του εθνικού.

Στο τρίτο κεφάλαιο της παρούσας επιχειρείται η σκιαγράφηση της οργανωτικής δομής και η οριοθέτηση της αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Σήμερα η καθ' ύλην αρμοδιότητά της εξικνείται στα εγκλήματα που βλάπτουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όμως, το άρθρο 86 παρ. 4 ΣΛΕΕ προβλέπει τη δυνατότητα επέκτασης της καθ' ύλην αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας με σκοπό την καταπολέμηση της σοβαρής εγκληματικότητας με διασυνοριακή διάσταση. Ωστόσο, η διστακτικότητα των Κρατών – Μελών για περαιτέρω εκχώρηση ποινικής αρμοδιότητας, όπως έχει αναπτυχθεί και σε προηγούμενο κεφάλαιο, καθιστά αμφίβολη την επιτυχία του

εγχειρήματος. Αναφορικά με την αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, καθ' ύλην και κατά τόπον, αυτή εξετάζεται αναλυτικά στο δεύτερο μέρος του τρίτου αυτού κεφαλαίου, μέσω της εξέτασης και της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύονται διεξοδικά οι διαδικαστικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας μετά την περάτωση της ποινικής έρευνας. Συγκεκριμένα, παρουσιάζονται αναλυτικά η παραπομπή υπόθεσης ενώπιον της δικαιοσύνης, η αρχειοθέτηση υπόθεσης, η εφαρμογή απλουστευμένης διαδικασίας δίωξης και η εντολή στον Ευρωπαϊκό Εντεταλμένο Εισαγγελέα να ενεργήσει με σκοπό την οριστική περάτωση της υπόθεσης, σύμφωνα με το άρθρο 40 του Κανονισμού, η παραπομπή υπόθεσης στις εθνικές αρχές, όταν συνάγεται ότι η αξιόποινη πράξη δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και η εκ νέου κίνηση έρευνας σύμφωνα με το άρθρο 39 παράγραφος 2 του Κανονισμού. Άπασες οι ως άνω παρουσιάζονται και κατά την εφαρμογή τους στην εθνική έννομη τάξη.

Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο της εργασίας εντοπίζεται μια ανασκόπηση αυτής καθώς και μια γενική αποτίμηση του θεσμού της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

ABSTRACT:

The establishment of the European Public Prosecutor's Office has been one of the most controversial issues in the course of European integration. This is evidenced by the fact that, as discussed below, it took more than two decades for the idea of creating a European body with criminal investigation and prosecution powers to mature and finally flourish. This paper, submitted as part of the Master's program: "INTERNATIONAL & EUROPEAN LAW & GOVERNANCE" in the specialization: " EUROPEAN CRIMINAL LAW & POLICY," deals with the procedural actions taken by the European Public Prosecutor's Office after the completion of a criminal investigation, without overlooking other issues related to the functioning and competence of the institution. In summary, the first chapter of the thesis presents the topic of the thesis and its objective.

The second chapter looks back at the history leading up to the establishment of the European Public Prosecutor's Office, briefly touching on the key milestones in its creation. As the establishment of this body proved to be a difficult task and various models for its

organization were proposed, the reason for the aforementioned prolonged delay is easily understandable, since common ground had to be found to ensure the effective functioning of the European Public Prosecutor's Office. Furthermore, this chapter outlines the regulatory framework of the European Public Prosecutor's Office at European and national level. This highlights the efforts of the newly established body to strike a balance between two legal systems, the European and national systems.

The third chapter of this paper attempts to outline the organizational structure and define the jurisdiction of the European Public Prosecutor's Office. Currently, its jurisdiction is limited to crimes affecting the financial interests of the European Union. However, Article 86(4) TFEU provides for the possibility of extending the European Public Prosecutor's Office's jurisdiction in order to combat serious crime with a transnational dimension. However, the reluctance of Member States to further transfer criminal jurisdiction, as discussed in the previous chapter, casts doubt on the success of the project. The jurisdiction of the European Public Prosecutor's Office, in terms of subject matter and territory, is examined in detail in the second part of this third chapter, through an examination of Directive (EU) 2017/1371.

The fourth chapter thoroughly analyzes the procedural actions of the European Public Prosecutor's Office after the conclusion of the criminal investigation. Specifically, it presents in detail the referral of a case to the courts, the closure of a case, the application of a simplified prosecution procedure, and the instruction to the European Delegated Prosecutor to act with a view to definitively closing the case. in accordance with Article 40 of the Regulation, the referral of a case to the national authorities when it is concluded that the criminal offense does not fall within the competence of the European Public Prosecutor's Office, and the reopening of an investigation in accordance with Article 39(2) of the Regulation. All of the above are presented and applied in the national legal order.

Finally, the fifth chapter of the thesis provides a review of the thesis and a general assessment of the European Public Prosecutor's Office.

Λέξεις κλειδιά

Ευρωπαϊκή Εισαγγελία,

Εγκλήματα κατά των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ,
Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο,
Περάτωση ποινικής έρευνας.

Keywords

European Public Prosecutor's Office,
Crimes against the EU's financial interests,
European Criminal Law,
Completion of criminal investigation.

I. Εισαγωγή

Παρουσίαση του θέματος και του στόχου της εργασίας:

Σύμφωνα με το άρθρο 325 ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 280 της ΣΕΚ) η Ένωση και τα Κράτη - Μέλη οφείλουν να καταπολεμούν την απάτη ή οποιαδήποτε άλλη παράνομη δραστηριότητα στρέφεται κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Θεμελιώδες στοιχείο των αδικημάτων που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹ είναι η σπουδαιότητα της βλάβης, την οποία προκαλούν σε αυτά, όπως και ο διασυνοριακός χαρακτήρας τους και ο υψηλός βαθμός πολυπλοκότητάς τους. Για την αντιμετώπιση του ως άνω προβλήματος, συστάθηκε, μετά από μακρά διαδρομή, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, η ίδρυση της οποίας επιτεύχθηκε με τον Κανονισμό 2017/1939 Ε.Ε. της 12ης Οκτωβρίου 2017. Ο εν λόγω Κανονισμός τέθηκε σε ισχύ στις 20 Νοεμβρίου 2017², ωστόσο, με βάση τα οριζόμενα στο άρθρο 120 αυτού, η λειτουργία της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας δε θα μπορούσε να ξεκινήσει χρονικά νωρίτερα από τρία έτη από την ημερομηνία έναρξης ισχύος Κανονισμού, δηλαδή πριν την 20η Νοεμβρίου 2020. Πλέον, την ώρα που η παρούσα εργασία αποκτά υπόσταση, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία βρίσκεται υπό πλήρη επιχειρησιακή λειτουργία, ήδη από το έτος 2021, έχοντας σημαντικό έργο να επιδείξει. Όπως προκύπτει από την ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας για το έτος 2023³ «[...] Έως το τέλος του έτους, είχαμε κινήσει 1.371 έρευνες (58 % περισσότερες σε σχέση με το 2022), φθάνοντας συνολικά τις 1.927 έρευνες σε εξέλιξη, με συνολικές εκτιμώμενες ζημιές ύψους 19,2 δισ. EUR (το 59 % των οποίων σχετίζονταν με απάτη στον τομέα του ΦΠΑ). Περισσότερες από 200 έρευνες αφορούσαν χρηματοδότηση στο πλαίσιο του Next Generation EU, με εκτιμώμενες ζημιές ύψους άνω του 1,8 δισ. EUR. Αποφάσεις δέσμευσης ύψους 1,5 δισ. EUR εκδόθηκαν κατόπιν αιτήματος της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. [...]».

Η παρούσα εργασία επιδιώκει να εξετάσει ζητήματα που αφορούν τις διαδικαστικές πράξεις στις οποίες προβαίνει η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (European Public Prosecutor's Office - EPPO) μετά το πέρας μιας ποινικής έρευνας. Αποτελεί, δηλαδή, μια προσπάθεια που στοχεύει στην κατά το δυνατόν καλύτερη κατανόηση του πλαισίου που διέπει τις ενέργειες

---

¹ Προστασία των φορολογουμένων από την απάτη και τη διαφθορά, Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2019.

² Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 120 παρ. 2 του Κανονισμού ΕΕ 2017/1939, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι αρμόδια για τα αδικήματα που τελέστηκαν από την 20.11.2017 και εντεύθεν, ακόμη και πριν την έναρξη της λειτουργίας της.

³ Προσπελάσιμη στο διαδίκτυο.

της ΕΡΡΟ σε αυτό το στάδιο της ποινικής διαδικασίας, εξετάζοντας τις αρμοδιότητες, τις προκλήσεις και τον αντίκτυπο των αποφάσεών της στο ευρύτερο πλαίσιο της δικαιοσύνης και της καταπολέμησης του οικονομικού εγκλήματος. Ειδικότερα, με την παρούσα θα εξεταστούν, μεταξύ άλλων, το νομικό πλαίσιο που καθορίζει τις δυνατότητες της ΕΡΡΟ, οι εν λόγω διαδικαστικές πράξεις, όπως η άσκηση δίωξης ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, η διαβίβαση μιας υπόθεσης στις εθνικές αρχές και η αρχειοθέτησή της, καθώς και η αποτελεσματικότητα των διαδικαστικών πράξεων της ΕΡΡΟ ως εργαλείων για την καταπολέμηση των εγκλημάτων κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, γίνεται αντιληπτό ότι η εν λόγω προβληματική δεν μπορεί να αναπτυχθεί αποσπασματικά και, προς το σκοπό της κατά το δυνατόν καλύτερης κατανόησής της, απαραίτητη είναι μια συνολική, έστω και όχι εκτεταμένη, θεώρηση του θεσμού της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Για το λόγο αυτό, προτιμήθηκε εκ μέρους του γράφοντος η επιλογή να αναχθούμε σταδιακά προς την εξέταση του κυρίως θέματος της εργασίας.

II. Η πορεία προς τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και το κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας της

1. Ιστορική Αναδρομή στη θέσπιση του οργάνου:

Το ταξίδι προς τη δημιουργία ενιαίας ευρωπαϊκής εισαγγελικής αρχής υπήρξε μακρύ, αντιμετώπισε πολλά εμπόδια και διήρκεσε, μέχρι το συγκεκριμένο όργανο να λάβει σάρκα και οστά, για περίπου 25 χρόνια. Τα Κράτη – Μέλη αντιμετώπιζαν με επιφυλακτικότητα την εκχώρηση ποινικών εξουσιών, ιδιαιτέρως δε έρευνας και δίωξης, στην Ένωση, ενώ και η έλλειψη της κατάλληλης νομοθετικής βάσης στο πρωτογενές δίκαιο της Ένωσης λειτουργούσε ανασταλτικά στη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Ως εκ τούτου, για να φτάσουμε στη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (EPPO) έπρεπε να ενισχυθεί, έστω και σταδιακά, η δικαστική συνεργασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, ήδη από το 1995 τέθηκε στο τραπέζι η ιδέα της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού νομικού χώρου⁴ για την αντιμετώπιση διασυνοριακών εγκλημάτων που πλήττουν τα οικονομικά συμφέροντα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Κατά τη διάρκεια συνάντησης των προέδρων των Ευρωπαϊκών Ενώσεων Ποινικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Ουρμπίνο το 1995, μια ομάδα εμπειρογνομόνων, με επικεφαλής την ομότιμη καθηγήτρια Mireille Delmas-Marty, ανέλαβε να αναπτύξει κατευθυντήριες αρχές σχετικά με την ποινική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, στο πλαίσιο ενός ενιαίου ευρωπαϊκού νομικού χώρου. Στο πλαίσιο αυτό, η εν λόγω ομάδα παρέδωσε μία έκθεση με τίτλο: «Corpus Juris: Εισαγωγή ποινικών διατάξεων για τους σκοπούς των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Το “Corpus Juris”⁵ περιελάμβανε άρθρα αφιερωμένα τόσο σε θέματα ουσιαστικού ποινικού δικαίου, δηλαδή ποινικές διατάξεις για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αλλά και διατάξεις ποινικής δικονομίας, συμπεριλαμβανομένης της πρότασης για τη δημιουργία μιας δικαστικής αρχής, ήτοι του Ευρωπαϊκού Εισαγγελέα. Οι αρμοδιότητες του συγκεκριμένου οργάνου, όπως περιγράφεται στην εν λόγω μελέτη, αφορούσαν την έρευνα, την άσκηση δίωξης και την παραπομπή σε δίκη. Προέβλεπαν, όμως, και τη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Εισαγγελέα σε αυτήν, παρόλο που αποτελούσε, βέβαια, έργο της εθνικής δικαιοσύνης, προκειμένου να διασφαλίζεται η συνέχεια της διαδικασίας και

⁴ The independent public prosecution office of the EU, Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Προσπελάσιμη στο διαδίκτυο.

⁵ Γενικά για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας Mitsilegas V., EU Criminal Law (Hart Publishing 2022) 435 επ., Delmas-Marty M, Vervaele J, The Implementation of the Corpus Juris in the Member States: Personal Provisions for the Protection of European Finances (vol 1, Intersentia 2000) 40-50, Delmas-Marty M (μτφρ. Συκιώτου Α).

η ίση μεταχείριση μεταξύ των δικαζόμενων, παρά τις διαφορές μεταξύ των επιμέρους εθνικών συστημάτων. Η συγκεκριμένη πρόταση δεν έτυχε ιδιαίτερης αποδοχής μεταξύ των Κρατών – Μελών.

Ακολούθησε, τον Δεκέμβριο του 2001, η δημοσίευση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή της Πράσινης Βίβλου σχετικά με την ποινική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας και τη δημιουργία ευρωπαϊκής εισαγγελικής αρχής. Με την Πράσινη Βίβλο⁶, η Επιτροπή πρότεινε να δημιουργηθεί ευρωπαϊκή εισαγγελική αρχή για να επιτευχθεί η αποτελεσματικότερη δίωξη των αυτουργών εγκληματικών πράξεων που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης. Εν τέλει, ως πρώτο απαραίτητο βήμα, τέθηκε η νομική βάση για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας στο άρθρο 86 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία θεσπίστηκε δυνάμει της Συνθήκης που υπογράφηκε στις 13 Δεκεμβρίου του 2007 στη σύνοδο κορυφής της Λισαβόνας, στην οποία συμμετείχαν οι πολιτικοί αρχηγοί και οι υπουργοί εξωτερικών των Κρατών - Μελών της Ε.Ε. Μάλιστα, αυτή ήταν η πρώτη φορά που εκχωρήθηκε, επίσημα, ποινική αρμοδιότητα από τα Κράτη - Μέλη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η εκχώρηση ποινικής αρμοδιότητας στην Ε.Ε. με τη Συνθήκη της Λισαβόνας αποτελεί συγκερασμό αφενός μεν της ωρίμανσης της πολιτικής απόφασης ως προς αυτή και αφετέρου του επιστημονικού διαλόγου. Η εκχώρηση της ποινικής αρμοδιότητας στην Ε.Ε. αποτέλεσε θετικό δείγμα όδευσης σε ένα μεγαλύτερο βαθμό ευρωπαϊκής ενοποίησης. Τα εθνικά συστήματα δεν ζημιώνονται εξαιτίας αυτού, στο βαθμό που ήδη σε επίπεδο Ε.Ε. έχει λάβει χώρα προσέγγιση των νομοθεσιών που ρυθμίζουν κατά μείζονα λόγο τα ποινικά πράγματα (ουσιαστικό και δικονομικό ποινικό δίκαιο). Το εν λόγω άρθρο προβλέπει ότι *«Για την καταπολέμηση των αδικημάτων που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία μέσω κανονισμών, μπορεί να συστήσει Ευρωπαϊκή Εισαγγελία εκ της Eurojust. [...] σε περίπτωση μη συμφωνίας, και εφόσον εννέα τουλάχιστον κράτη μέλη επιθυμούν να καθιερώσουν ενισχυμένη συνεργασία βάσει του συγκεκριμένου σχεδίου κανονισμού, τα εν λόγω κράτη μέλη ενημερώνουν σχετικά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή. [...] Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι αρμόδια για την καταζήτηση, τη δίωξη και την παραπομπή ενώπιον της δικαιοσύνης, ενδεχομένως σε σύνδεση με την Ευρωπόλ, των δραστών αδικημάτων εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, όπως τα συμφέροντα αυτά ορίζονται στον κανονισμό της παραγράφου 1, καθώς και των συνεργών τους. Ασκεί δε ενώπιον των*

---

⁶ Πράσινη βίβλος για την ποινική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας και τη δημιουργία ευρωπαϊκής εισαγγελικής αρχής, COM/2001/0715 τελικό.

αρμόδιων δικαστηρίων των κρατών μελών την ποινική δίωξη των αδικημάτων αυτών. [...] Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δύναται, ταυτόχρονα ή σε μεταγενέστερο στάδιο, να εκδώσει απόφαση για την τροποποίηση της παραγράφου 1, προκειμένου να επεκτείνει τις αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας στην καταπολέμηση της σοβαρής εγκληματικότητας με διασυνοριακή διάσταση, και για την κατ' επέκταση τροποποίηση της παραγράφου 2 όσον αφορά τους δράστες σοβαρών εγκλημάτων με επιπτώσεις σε πολλά κράτη μέλη καθώς και τους συνεργούς τους».

Κατά τα έτη που ακολούθησαν την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας, η Επιτροπή διεξήγαγε προπαρασκευαστικές εργασίες, συμπεριλαμβανομένων των εργαστηρίων εμπειρογνομόνων, των διαβουλεύσεων με τους ενδιαφερόμενους φορείς και της ανάθεσης περαιτέρω επιστημονικών μελετών. Έτσι, τον Ιούλιο του 2013 η Επιτροπή υπέβαλε Πρόταση Κανονισμού⁷ για τη σύσταση Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Λόγω των διαφωνιών που εκφράστηκαν από διάφορα εθνικά κοινοβούλια, η Επιτροπή υποχρεώθηκε να επανεξετάσει και να αναθεωρήσει την Πρότασή της, με αποτέλεσμα να ακολουθήσει ένας καινούργιος τριετής γύρος διαπραγματεύσεων. Αντικείμενο αυτών αποτέλεσε σχεδόν το σύνολο των ζητημάτων που περιλαμβάνονταν στην Πρόταση και αφορούσαν το θεσμό, από τη δομή του οργάνου και το διορισμό των μελών του έως και την αρχειοθέτηση μιας υπόθεσης και τα δικαιώματα των υπόπτων/κατηγορουμένων. Καθώς οι διαπραγματεύσεις δεν έφεραν αποτέλεσμα, το Συμβούλιο δεν κατέληξε σε ομόφωνη απόφαση για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, όπως προβλέπει η διάταξη του άρθρου 86 παρ. 1 ΣΛΕΕ⁸. Συνεπεία τούτου, τελικώς η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία συστάθηκε στο πλαίσιο ενισχυμένης συνεργασίας, κατά τις παρ. 2 και 3 του άρθρου 86 ΣΛΕΕ⁹. Τον Οκτώβριο του 2017, το Συμβούλιο εξέδωσε τον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/1939¹⁰ σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, ο οποίος δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 31.10.2017 και τέθηκε σε ισχύ στις 20 Νοεμβρίου 2017. Κατόπιν, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία άρχισε να λειτουργεί την 01^η.06.2021. Αρχικώς, συμμετέχοντα Κράτη - Μέλη στην ενισχυμένη συνεργασία για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας ήταν το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Κροατία, η Κύπρος, η Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, η Πορτογαλία, η Ρουμανία,

⁷ Commission Staff Working Document Impact Assessment, Brussels, 17.7.2013, SWD(2013) 275 final.

⁸ ΣΛΕΕ.

⁹ Κατσανάκη, Σ. (2019) Εισαγγελέα, Η δομή της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας κατά τον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου, «Ευρωπαϊκή Δικαστική Συνεργασία – Eurojust – Ευρωπαϊκή Εισαγγελία – Εισηγήσεις Αρμοδίων Δικαστικών και Εισαγγελικών Αρχών», επιμέλεια Λεωνίδα Κοτσαλή – Πάρη Αδάμη, Εκδόσεις Σάκκουλας, 2019, σελ. 127 επ..

¹⁰ COM(2013) 534 final.

η Σλοβακία, η Σλοβενία, η Τσεχική Δημοκρατία και η Φινλανδία, ενώ αμέσως μετά συμμετείχαν η Αυστρία, η Εσθονία, η Ιταλία και η Λετονία και, τέλος, σήμερα η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία μετρά 22 μέλη, ήτοι την Μάλτα και την Ολλανδία πλέον των ανωτέρω¹¹. Πρώτη Ευρωπαϊά Εισαγγελεύς διορίστηκε από το Συμβούλιο στις 14 Οκτωβρίου 2019 η Ρουμάνα, Λάουρα Κοβέσι, της οποίας ο διορισμός επιβεβαιώθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο λίγες ημέρες αργότερα και παραμένει στα καθήκοντά της μέχρι και σήμερα.

Σύμφωνα με τη σκέψη υπ' αρ. 9 του Προοιμίου του Κανονισμού, το άρθρο 328 παρ. 1 της ΣΛΕΕ, ορίζει ότι *«κατά την καθιέρωσή τους οι ενισχυμένες συνεργασίες είναι ανοιχτές σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. [...] Ο παρών κανονισμός θα πρέπει να είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και να εφαρμόζεται άμεσα μόνο στα κράτη μέλη που συμμετέχουν στην ενισχυμένη συνεργασία σχετικά με τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, ή δυνάμει απόφασης που λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο 331 παράγραφος 1 δεύτερο ή τρίτο εδάφιο της ΣΛΕΕ.»*. Ευχερώς, συνεπώς συνάγεται η πρόβλεψη του Κανονισμού ότι οι ενισχυμένες συνεργασίες παραμένουν ανοιχτές σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οποιαδήποτε χρονική στιγμή. Κατ' αυτόν τον τρόπο, εισάγεται μία απόκλιση από το γενικό κανόνα της απόλυτης δεσμευτικότητας και άμεσης εφαρμογής των Κανονισμών που εκδίδει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρ. 20 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όταν πρόκειται περί μη αποκλειστικής αρμοδιότητας της Ένωσης, τότε μερικά Κράτη - Μέλη, πάντως όχι λιγότερα από εννέα, μπορούν να καθιερώσουν μεταξύ τους ενισχυμένη συνεργασία με σκοπό την ταχύτερη επίτευξη στόχων και την προστασία των συμφερόντων της Ένωσης¹². Ως εκ τούτου, στην υπό εξέταση περίπτωση ο Κανονισμός για τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας εκδόθηκε στο πλαίσιο ενισχυμένης συνεργασίας, πράγμα που υπερτονίζει την αδήριτη ανάγκη σύστασης του νέου οργάνου, εφόσον αυτός έπρεπε να καθιερωθεί έστω δεσμεύοντας μόνο τα συνεργαζόμενα Κράτη - Μέλη.

---

¹¹ Η Ουγγαρία, η Ιρλανδία, η Πολωνία, η Σουηδία και η Δανία δεν λαμβάνουν μέρος στην ενισχυμένη συνεργασία για την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία.

¹² Χριστιανός, Β. (2021). Εισαγωγή στο Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης: «... Ειδικότερα, οι ενισχυμένες συνεργασίες οργανώνονται στο πλαίσιο των ενωσιακών πολιτικών και επιτρέπουν στα (τουλάχιστον εννέα) συμμετέχοντα κράτη μέλη να οργανώσουν μία εκτενέστερη συνεργασία από αυτή που προβλεπόταν αρχικά από τις Συνθήκες για την εκάστοτε πολιτική (άρ. 20 ΣΕΕ και άρ. 326 επ. ΣΛΕΕ). Οι ενισχυμένες συνεργασίες παραμένουν ανοιχτές σε οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος, πέραν των αρχικών, θελήσει να ενταχθεί. ... οι ενισχυμένες συνεργασίες μπορούν να θεσπιστούν στο πλαίσιο όλων των τομέων πολιτικής, πλην εκείνων για τις οποίες η Ένωση διαθέτει αποκλειστικές αρμοδιότητες. Επίσης, πρέπει να ενισχύουν τη διαδικασία ολοκλήρωσης της Ένωσης και όχι να θίγουν την εσωτερική αγορά ή την οικονομική και κοινωνική συνοχή της Ένωσης. Περαιτέρω, οι πράξεις που υιοθετούνται στο πλαίσιο ενισχυμένης συνεργασίας δεν αποτελούν τμήμα του ενωσιακού κεκτημένου και δεν δεσμεύουν τα κράτη μέλη που δεν συμμετέχουν σε αυτές.», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2021, σελ. 63 επ.

Η σκέψη υπ' αρ. 10 του Προοιμίου του Κανονισμού, ότι δηλ. «η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία θα συσταθεί εκ της Eurojust»¹³ πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι αμφότερες πρέπει να συνδέονται στενά μεταξύ τους βάσει αμοιβαίας συνεργασίας, πράγμα το οποίο προβλέπεται και στο άρθρο 86 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Χωρίς αμφιβολία, προκύπτει το συμπέρασμα πως η αναγκαιότητα αποτελεσματικότητας στη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας επιτάσσει να υπάρχει διαρθρωτική και διοικητική εξάρτηση αυτής από την Eurojust, ακόμα και σε επίπεδο υλικοτεχνικής υποδομής και προσωπικού, όχι όμως λειτουργική και επιχειρησιακή εξάρτηση από αυτήν¹⁴. Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι ανεξάρτητο όργανο της Ε.Ε. με νομική προσωπικότητα¹⁵. Τα πρόσωπα που την απαρτίζουν δεν δέχονται εντολές από κανέναν ευρισκόμενο εκτός αυτής, είτε προερχόμενο από Κράτος – Μέλος είτε από άλλο όργανο ή οργανισμό αυτής. Η λειτουργική και επιχειρησιακή τους ανεξαρτησία διευκολύνει το έργο τους, επιτρέπει την αποτελεσματικότητα των ενεργειών τους και αποθαρρύνει πιθανές παρεμβάσεις που σκοπό έχουν την παρακώλυση της δράσης τους. Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία λογοδοτεί μόνο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή, ενώ για τα πεπραγμένα της δημοσιεύει ετησίως Έκθεση¹⁶, η οποία διαβιβάζεται στο Ευρωπαϊκό και τα Εθνικά Κοινοβούλια, το Συμβούλιο και την Επιτροπή. Η ανωτέρω Έκθεση περιλαμβάνει στατιστικά δεδομένα για τη δραστηριότητα του Οργάνου, εξυπηρετώντας το σκοπό της διαφάνειας και του ελέγχου της δράσης του. Τέλος, ο Ευρωπαίος Γενικός Εισαγγελέας εμφανίζεται μία φορά τον χρόνο ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για να παρουσιάσει τις εν γένει δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

2. Ευρωπαϊκό και εθνικό κανονιστικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας:

Όπως έχει ήδη αναφερθεί ανωτέρω, νομική βάση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας αποτελεί το άρθρο 86 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δυνάμει αυτού συστάθηκε, κατόπιν αδυναμίας επίτευξης ομοφωνίας, στο πλαίσιο ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ των περισσότερων Κρατών - Μελών της Ένωσης. Βάσει αυτής, εκδόθηκε ο Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου της 12ης Οκτωβρίου 2017, σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας,

¹³ COM(2013) 535 final.

¹⁴ Μπουρμάς, Γ. ΔΝ, Δικηγόρου, (2023) Ευρωπαϊκή Εισαγγελία: Οργανωτικά ζητήματα του Νέου Ενωσιακού Θεσμού και σχέση αυτού με την Eurojust, ΠοινΔικ 4/2023, Έτος 26ο, σελ. 398 επ..

¹⁵ Άρθρο 3 παρ. 1 και 2 Κανονισμού.

¹⁶ Άρθρα 6 και 7 παρ. 1 Κανονισμού. Οι ετήσιες εκθέσεις δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

καθώς και ο Κανονισμός Διαδικασίας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, όπως εγκρίθηκε με την απόφαση 3/2020, της 12ης Οκτωβρίου 2020, του Συλλογικού Οργάνου της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με την απόφαση 85/2021, της 11ης Αυγούστου 2021, και την απόφαση 26/2022, της 29ης Ιουνίου 2022, του Συλλογικού Οργάνου της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Η Ελλάδα, ούσα ένα από τα Κράτη – Μέλη που συμμετείχαν εξ αρχής στην ενισχυμένη συνεργασία για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, θέσπισε για την προσαρμογή του Κανονισμού στην εγχώρια έννομη τάξη, αρχικά, τον Ν. 4596/2019, ιδιαίτερος δε τα άρθρα 16-21 αυτού. Εν συνεχεία, τα εν λόγω άρθρα καταργήθηκαν με το Ν. 4786/2021, ο οποίος είναι ο σήμερα ισχύων νόμος προσαρμογής του Κανονισμού για την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, όπως έχει διαδοχικά τροποποιηθεί με τους Ν. 4842/2021 και 4855/2021, αλλά κυρίως με τον πλέον πρόσφατο Ν. 5026/2023, και ισχύει.

Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία λειτουργεί στις έννομες τάξεις των Κρατών – Μελών ως ενιαία αρχή, παρά το γεγονός ότι το έδαφος αυτών δεν αποτελεί ενιαίο νομικό χώρο. Έχει συντρέχουσα αρμοδιότητα με τα Κράτη – Μέλη για τις πράξεις που στρέφονται κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διατηρώντας, ωστόσο, το δικαίωμα ανάληψης της υπόθεσης. Τα αδικήματα που ερευνώνται και διώκονται από αυτήν, τα οποία αποτελούν την καθ' ύλην αρμοδιότητά της, προβλέπονται ειδικά στην Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουλίου 2017 σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης (Οδηγία PIF). Επιπλέον, στην αρμοδιότητά της εμπίπτει η συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, εφόσον το επίκεντρο της δραστηριότητάς της είναι η διάπραξη των ως άνω αδικημάτων, όπως και κάθε άλλη πράξη που συνδέεται άρρηκτα με τα αδικήματα της ανωτέρω Οδηγίας.

Η Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με το Ν. 4689/2020, ιδιαίτερος δε με τα άρθρα 21 έως 28 αυτού. Ωστόσο, στην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας δεν εμπίπτουν μόνο τα αδικήματα που περιγράφονται στον ανωτέρω νόμο, αλλά η αντιστοιχισή των αδικημάτων που προβλέπονται στη οδηγία πρέπει να αναζητείται επίσης στον ελληνικό Ποινικό Κώδικα και δη στα περιουσιακά αδικήματα, αλλά και στην υπεξαίρεση, καθώς και στα αδικήματα διαφθοράς δημοσίων υπαλλήλων, πολιτικών προσώπων και δικαστικών λειτουργών, στο νόμο για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, καθώς και σε αυτόν που προβλέπει τα αδικήματα της

λαθρεμπορίας (άρθρα 155 επ. του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα) ενώ, οι κανόνες του διαχρονικού δικαίου επιτάσσουν κάθε φορά τη σύγκριση με την αντίστοιχη πρόβλεψη του Ν. 2803/2000, ο οποίος ίσχυε μέχρι την κατάργησή του από τον Ν. 4689/2020. Σχετικά ορίζει και η αιτιολογική έκθεση του Ν.4689/2020, σύμφωνα με την οποία «[...] προβλέπεται στο σχέδιο και η επέκταση του αντικειμενικού πεδίου εφαρμογής της παραγράφου 4 του άρθρου 216 Π.Κ., της παραγράφου 5 του άρθρου 242 Π.Κ., της παραγράφου 2 του άρθρου 374 Π.Κ., της παραγράφου 3 του άρθρου 375 Π.Κ., της παραγράφου 2 του άρθρου 386 Π.Κ., της παραγράφου 3 του άρθρου 386Α Π.Κ. και της παραγράφου 2 του άρθρου 390 Π.Κ., έτσι ώστε οι παραπάνω διατάξεις να εφαρμόζονται και όταν το προβλεπόμενο σ' αυτές αδίκημα στρέφεται άμεσα κατά του νομικού προσώπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του νομικού προσώπου οργάνων και οργανισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ιδρύθηκαν με βάση τις Συνθήκες. Για τον ίδιο λόγο προβλέπεται επίσης η διεύρυνση του υποκειμενικού πεδίου εφαρμογής των διατάξεων του άρθρων 235 και 236 Π.Κ., λαμβανομένου υπόψη και του άρθρου 237B Π.Κ. (ως προς τα άρθρα 159, 159Α και 237 δεν υφίσταται τέτοια ανάγκη, λόγω του ήδη διευρυμένου πεδίου εφαρμογής τους). [...]».

III. Η οργανωτική δομή και η αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας

Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι «One Single Office», δηλαδή μία ενιαία υπηρεσία, αρμόδια για την έρευνα, τη δίωξη και την παραπομπή ενώπιον της Δικαιοσύνης των δραστών αξιόποινων πράξεων που στρέφονται κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης¹⁷, ασκεί δε εισαγγελικά καθήκοντα στα αρμόδια δικαστήρια των Κρατών - Μελών έως την οριστική περάτωση της υπόθεσης (άρθρο 4 του Κανονισμού και άρθρο 2 του Νόμου 4786/2021)¹⁸. Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία αποτελεί, επομένως, έναν αδιαίρετο οργανισμό της Ε.Ε. με αποκεντρωμένη δομή¹⁹. Διαρθρώνεται σε δύο επίπεδα, το κεντρικό και το εθνικό ή αποκεντρωμένο επίπεδο. Το κεντρικό επίπεδο²⁰ αποτελείται από τον Ευρωπαίο Γενικό Εισαγγελέα, τον Διοικητικό Διευθυντή, το Συλλογικό Όργανο, τα Μόνιμα Τμήματα, τους Ευρωπαίους Εισαγγελείς και φυσικά το διοικητικό προσωπικό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Από την άλλη, το αποκεντρωμένο ή εθνικό επίπεδο²¹ αποτελούν οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς που εδρεύουν στα Κράτη – Μέλη που συμμετέχουν στην ενισχυμένη συνεργασία. Προ πάσης άλλης αναπτύξεως, πρέπει να επισημανθεί ότι όλα τα πρόσωπα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας πρέπει να συγκεντρώνουν τα απαραίτητα προσόντα για το διορισμό στην αντίστοιχη θέση, αναλόγως και των απαιτήσεων αυτής, ειδικά αν πρόκειται για τον Γενικό Ευρωπαίο Εισαγγελέα που πρέπει να διαθέτει εμπειρία σε διευθυντική θέση. Πάντως, για όλους τους ρόλους Εισαγγελέων στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι απαιτούμενο να είναι αυτοί ενεργά μέλη της εισαγγελικής αρχής ή του δικαστικού σώματος του Κράτους - Μέλους από το οποίο προέρχονται, να παρέχουν εχέγγυα ανεξαρτησίας και να διαθέτουν πρακτική πείρα στα εθνικά νομικά συστήματά τους, στις έρευνες στο χρηματοοικονομικό τομέα και στη διεθνή δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις (άρ. 14, 16 και 17 Καν.).

---

¹⁷ Ζημιανίτης, Δ. (2022). Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία: Ίδρυση, δομή και διαδικαστικό αποτύπωμα στην εθνική ποινική-οικονομική τάξη, *Ποινικά Χρονικά ΟΒ/2022*, σελ. 3-11.

¹⁸ Διονυσοπούλου, Δ. (2023). Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία – Δομή και Αρμοδιότητα, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.

¹⁹ Άρθρο 8 παρ. 1 του Κανονισμού.

²⁰ Άρθρο 8 παρ. 3 του Κανονισμού.

²¹ Άρθρο 8 παρ. 4 του Κανονισμού

1. Το Συλλογικό Όργανο & Τα Μόνιμα Τμήματα:

- Το Συλλογικό Όργανο

Το Συλλογικό Όργανο²² της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας αποτελείται από τον Ευρωπαϊκό Γενικό Εισαγγελέα και έναν Ευρωπαϊκό Εισαγγελέα ανά Κράτος - Μέλος. Ο Ευρωπαϊός Γενικός Εισαγγελέας προεδρεύει στις συνεδριάσεις του Συλλογικού Οργάνου και είναι υπεύθυνος για την προετοιμασία τους. Κάθε μέλος του Συλλογικού Οργάνου δικαιούται να προκαλέσει ψηφοφορία για θέματα που αποφασίζονται από το Συλλογικό Όργανο. Εάν δεν ορίζεται ειδικότερα στον Κανονισμό, το Συλλογικό Όργανο αποφασίζει με απλή πλειοψηφία. Κάθε μέλος του Συλλογικού Οργάνου διαθέτει μία ψήφο. Σε περίπτωση ισοψηφίας, η ψήφος του Ευρωπαϊκού Γενικού Εισαγγελέα υπερισχύει.

Το Συλλογικό Όργανο συνέρχεται τακτικά και είναι υπεύθυνο για τη γενική επίβλεψη των δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Λαμβάνει αποφάσεις για στρατηγικά θέματα, καθώς και για γενικά θέματα που ανακύπτουν από μεμονωμένες υποθέσεις, ιδίως δε για την εξασφάλιση της συνέπειας, της αποτελεσματικότητας και της συνοχής της διοικητικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας στα Κράτη – Μέλη, καθώς και για άλλα θέματα που προσδιορίζονται στον Κανονισμό. Ο κανονισμός διαδικασίας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας περιέχει λεπτομερείς κανόνες σχετικά με την άσκηση από το Συλλογικό Όργανο των δραστηριοτήτων που αφορούν τη γενική επίβλεψη και σχετικά με τη λήψη αποφάσεων σε στρατηγικά θέματα και γενικά ζητήματα.

Ορισμένες από τις σημαντικότερες αρμοδιότητες του Συλλογικού Οργάνου είναι η κατόπιν πρότασης του Ευρωπαϊκού Γενικού Εισαγγελέα σύσταση των Μόνιμων Τμημάτων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, καθώς και η έγκριση του κανονισμού διαδικασίας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, κατά το άρθρο 21 του Κανονισμού. Ωστόσο, το Συλλογικό Όργανο δε λαμβάνει επιχειρησιακές αποφάσεις σε συγκεκριμένες υποθέσεις. Αρκείται στην έκδοση κατευθυντήριων γραμμών.

- Τα Μόνιμα Τμήματα

---

²² Άρθρο 9 του Κανονισμού.

Από την άλλη πλευρά, τα Μόνιμα Τμήματα²³ αναλαμβάνουν την τέλεση του βασικού έργου της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Στα Μόνιμα Τμήματα προεδρεύει ο Ευρωπαίος Γενικός Εισαγγελέας ή ένας από τους Αναπληρωτές Ευρωπαίους Γενικούς Εισαγγελείς ή Ευρωπαίος Εισαγγελέας που διορίζεται πρόεδρος, σύμφωνα με τον κανονισμό διαδικασίας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Εκτός από τον Πρόεδρο, τα Μόνιμα Τμήματα έχουν δύο μόνιμα μέλη. Ο αριθμός των Μόνιμων Τμημάτων και η σύνθεσή τους, όπως και η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ τους ορίζονται σύμφωνα με τον κανονισμό διαδικασίας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Η σύσταση και οι κανόνες λειτουργίας των Μόνιμων Τμημάτων καθορίστηκαν και εξειδικεύονται στην από 25.11.2020 υπ' αρ. 15 απόφαση του Συλλογικού Οργάνου. Η κατανομή του φόρτου εργασίας στα Μόνιμα Τμήματα γίνεται βάσει του συστήματος τυχαίας ανάθεσης των υποθέσεων, ενώ σε εξαιρετικές περιπτώσεις προβλέπονται διαδικασίες που επιτρέπουν στον Ευρωπαίο Γενικό Εισαγγελέα να αποφασίσει να αποκλίνει από την αρχή της τυχαίας ανάθεσης, όταν αυτό είναι αναγκαίο για την ορθή λειτουργία της Εισαγγελίας.

Τα Μόνιμα Τμήματα παρακολουθούν και διευθύνουν τις έρευνες και τις δίωξεις που διενεργούν οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς, μέσω του Ευρωπαίου Εισαγγελέα που εποπτεύει την έρευνα ή τη δίωξη. Διασφαλίζουν επίσης τον συντονισμό των ερευνών και των δίωξεων σε διασυνοριακές υποθέσεις και διασφαλίζουν την υλοποίηση των αποφάσεων που λαμβάνει το Συλλογικό Όργανο. Επιπλέον, **τα Μόνιμα Τμήματα είναι αρμόδια να αποφασίζουν για την παραπομπή υπόθεσης ενώπιον της δικαιοσύνης, την αρχειοθέτηση υπόθεσης, την εφαρμογή απλουστευμένης διαδικασίας δίωξης και την εντολή στον Ευρωπαίο Εντεταλμένο Εισαγγελέα να ενεργήσει με σκοπό την οριστική περάτωση της υπόθεσης, σύμφωνα με το άρθρο 40 του Κανονισμού, την παραπομπή υπόθεσης στις εθνικές αρχές, όταν συνάγεται ότι η αξιόποινη πράξη δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, την εκ νέου κίνηση έρευνας σύμφωνα με το άρθρο 39 παράγραφος 2 του Κανονισμού.** Άπασες οι ως άνω αρμοδιότητες του Μόνιμου Τμήματος εξετάζονται κατωτέρω.

Επιπλέον, εφόσον είναι απαραίτητο, τα Μόνιμα Τμήματα αποφασίζουν να δοθεί εντολή για κίνηση έρευνας στον Ευρωπαίο Εντεταλμένο Εισαγγελέα, να δοθεί εντολή στον Ευρωπαίο Εντεταλμένο Εισαγγελέα να ασκήσει το δικαίωμα ανάληψης υπόθεσης, να παραπεμφθούν στο Συλλογικό Όργανο στρατηγικά ή γενικά θέματα που ανακύπτουν από

---

²³ Άρθρο 10 του Κανονισμού.

μεμονωμένες υποθέσεις, να αναθέσουν μια υπόθεση σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 3 του Κανονισμού, να αναθέσουν εκ νέου μια υπόθεση σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 5 ή το άρθρο 28 παρ. 3 του Κανονισμού, να εγκρίνουν την απόφαση του Ευρωπαϊού Εισαγγελέα να διεξαγάγει την έρευνα ο ίδιος, σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 4 του Κανονισμού. Οι αποφάσεις λαμβάνονται μετά από σύσκεψη στις συνεδριάσεις του Τμήματος, βάσει σχεδίου απόφασης που υποβάλει ο επιληφθείς Ευρωπαϊός Εντεταλμένος Εισαγγελέας. Το Μόνιμο Τμήμα αποφασίζει με απλή πλειοψηφία. Κάθε μέλος διαθέτει μία ψήφο. Επιπροσθέτως των μόνιμων μελών, στις διαβουλεύσεις του Μόνιμου Τμήματος συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου ο Ευρωπαϊός Εισαγγελέας που εποπτεύει έρευνα ή δίωξη. Σε περίπτωση ισοψηφίας η ψήφος του προέδρου υπερισχύει. Η διαδικασία λήψης των αποφάσεων είναι γραπτή και καθορίζεται λεπτομερώς στον κανονισμό διαδικασίας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

2. Ο Ευρωπαϊός Γενικός Εισαγγελέας, Οι Ευρωπαίοι Εισαγγελείς & Οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς:

- Ο Ευρωπαϊός Γενικός Εισαγγελέας

Επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας είναι ο Ευρωπαϊός Γενικός Εισαγγελέας²⁴, ο οποίος οργανώνει τις εργασίες του οργάνου, διευθύνει τις δραστηριότητές του και λαμβάνει τις αποφάσεις, κατά τα οριζόμενα στον Κανονισμό 2017/1939 και τον Κανονισμό Διαδικασίας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του εντοπίζεται και η εκπροσώπηση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας ενώπιον των λοιπών θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των Κρατών – Μελών αλλά και οποιουδήποτε τρίτου. Επίσης, προεδρεύει στις συνεδριάσεις του Συλλογικού Οργάνου και είναι υπεύθυνος για την προετοιμασία τους. Είναι υποχρεωμένος να λογοδοτεί σχετικά με την εκτέλεση των καθηκόντων του ως επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και, με την ιδιότητά του αυτή, έχει για τις εν γένει δραστηριότητές του συνολική θεσμική υποχρέωση να λογοδοτεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή. Ως εκ τούτου, οποιοδήποτε από τα εν λόγω θεσμικά όργανα δύναται να προσφύγει ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την παύση του ανωτέρω Εισαγγελέα υπό ορισμένες περιστάσεις όπως, μεταξύ άλλων, σε περίπτωση διάπραξης σοβαρού παραπτώματος ή εάν διαπιστώσει ότι δεν δύναται πλέον να ασκεί τα καθήκοντά του. Η ίδια διαδικασία θα πρέπει να εφαρμόζεται για την

---

²⁴ Άρθρο 11 του Κανονισμού.

παύση των ευρωπαϊών εισαγγελέων. Τέλος, ο Ευρωπαίος Γενικός Εισαγγελέας εγκρίνει τον αριθμό των Ευρωπαϊών Εντεταλμένων Εισαγγελέων ανά κράτος μέλος, καθώς και τη λειτουργική και κατά τόπον κατανομή των καθηκόντων μεταξύ τους, σε διαβούλευση με κάθε Κράτος - Μέλος.

Όπως έχει αναφερθεί και ανωτέρω, πρώτη Ευρωπαϊά Γενική Εισαγγελέας είναι η Laura Codruța Kővesi²⁵, η οποία προηγουμένως ήταν Γενική Εισαγγελέας της Εθνικής Διεύθυνσης Καταπολέμησης της Διαφθοράς της Ρουμανίας (DNA στη ρουμανική γλώσσα), θέση στην οποία βρισκόταν από το 2013 έως το 2018. Πριν από αυτό, μεταξύ 2006 και 2012 η Laura Kővesi ήταν η Γενική Εισαγγελέας της Ρουμανίας, καθώς και η πρώτη γυναίκα και η νεότερη Γενική Εισαγγελέας στην ιστορία της Ρουμανίας. Τον Οκτώβριο του 2019, η Laura Kővesi ορίστηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ως η πρώτη Ευρωπαϊά Γενική Εισαγγελέας και επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

- Οι Ευρωπαίοι Εισαγγελείς

Οι Ευρωπαίοι Εισαγγελείς²⁶ αποτελούν τον ενδιάμεσο κρίκο στην επικοινωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και των Ευρωπαϊών Εντεταλμένων Εισαγγελέων, οι οποίοι εδρεύουν στα Κράτη - Μέλη προέλευσής τους, ενώ ταυτόχρονα εποπτεύουν το έργο τους. Συγκεκριμένα, εποπτεύουν τις έρευνες και τις δίωξεις, για τις οποίες είναι υπεύθυνοι οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς που έχουν επιληφθεί κάποιας υπόθεσης στο Κράτος - Μέλος καταγωγής τους και παρακολουθούν την εκτέλεση των καθηκόντων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, σε στενή διαβούλευση με τους Ευρωπαίους Εντεταλμένους Εισαγγελείς. Για τις υποθέσεις που έχουν υπό την εποπτεία τους έχουν υποχρέωση να υποβάλλουν συνοπτικές παρουσιάσεις. Επιπρόσθετα, έχοντας το ρόλο του εποπτεύοντος, οι Ευρωπαίοι Εισαγγελείς μπορούν να δίνουν εντολές στον επιληφθέντα Ευρωπαίο Εντεταλμένο Εισαγγελέα, όποτε αυτό είναι απαραίτητο για την αποτελεσματική διενέργεια της έρευνας ή της δίωξης ή προς το συμφέρον της απονομής δικαιοσύνης ή για να διασφαλιστεί η συνεκτική λειτουργία της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Επίσης, είναι αρμόδιοι να αποφασίζουν για την τύχη των ένδικων βοηθημάτων που ασκήθηκαν κατά διατάξεων του Ευρωπαίου Εντεταλμένου Εισαγγελέα, τον οποίο εποπτεύουν. Τέλος, μεριμνούν ώστε να διενεργείται ακώλυτα η επικοινωνία μεταξύ της Κεντρικής Εισαγγελίας και των Ευρωπαϊών Εντεταλμένων Εισαγγελέων, διασφαλίζοντας

---

²⁵ <https://www.eppo.europa.eu/en/european-chief-prosecutor>.

²⁶ Άρθρο 12 του Κανονισμού.

την παροχή όλων των απαραίτητων πληροφοριών από το κεντρικό στο αποκεντρωμένο επίπεδο και αντιστρόφως.

Με βάση το άρθρο 16 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939, κάθε Κράτος - Μέλος προτείνει τρεις υποψηφίους για τη θέση του Ευρωπαϊού Εισαγγελέα στο πρόσωπο των οποίων θα πρέπει να συντρέχουν οι εξής ιδιότητες: α) να είναι ενεργά μέλη της εισαγγελικής αρχής ή του δικαστικού σώματος του Κράτους - Μέλους, β) να παρέχουν εχέγγυα ανεξαρτησίας και γ) να διαθέτουν τα προσόντα που απαιτούνται για διορισμό σε υψηλό εισαγγελικό ή δικαστικό αξίωμα στο αντίστοιχο Κράτος - Μέλος τους, όπως και τη σχετική πρακτική πείρα στα εθνικά νομικά συστήματα, στις έρευνες στον χρηματοοικονομικό τομέα και στη διεθνή δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις. Στη συνέχεια, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με απλή πλειοψηφία, επιλέγει και διορίζει έναν από τους υποψήφιους ως Ευρωπαϊό Εισαγγελέα του οικείου Κράτους - Μέλους για μη ανανεώσιμη θητεία διάρκειας έξι ετών, η οποία μπορεί με απόφαση του Συμβουλίου να παραταθεί για τα επόμενα τρία έτη. Όσον αφορά την Ελλάδα, ο Δημήτριος Ζημιανίτης αποτέλεσε τον πρώτο Έλληνα Ευρωπαϊό Εισαγγελέα, ενώ τη στιγμή που εκπονείται η παρούσα εργασία τα εν λόγω καθήκοντα έχει αναλάβει ο Νικόλαος Πασχάλης.

Αναφορικά με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία παύσης των Ευρωπαϊών Εισαγγελέων, που ορίζονται επίσης από το άρθρο 16 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939, το Δικαστήριο, μετά από αίτηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου ή της Επιτροπής, μπορεί να παύσει Ευρωπαϊό Εισαγγελέα εάν διαπιστώσει ότι δεν είναι πλέον σε θέση να ασκεί τα καθήκοντά του ή ότι είναι ένοχος σοβαρού παραπτώματος. Περαιτέρω, το Συλλογικό Όργανο κατά τον διορισμό κάθε Ευρωπαϊού Εισαγγελέα ορίζει έναν εκ των Ευρωπαϊών Εντεταλμένων Εισαγγελέων του ιδίου Κράτους - Μέλους, ο οποίος θα αντικαθιστά τον Ευρωπαϊό Εισαγγελέα σε περίπτωση που δεν είναι σε θέση να ασκήσει τα καθήκοντά του ή εγκατέλειψε τη θέση του. Στην περίπτωση αυτή, το ορισθέν πρόσωπο ενεργεί ως προσωρινός Ευρωπαϊός Εισαγγελέας εν αναμονή της οριστικής αντικατάστασης ή της επιστροφής του Ευρωπαϊού Εισαγγελέα και για περίοδο που δεν υπερβαίνει τους τρεις μήνες. Το Συλλογικό Όργανο μπορεί κατόπιν αιτήματος να παρατείνει την εν λόγω περίοδο, εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο. Οι μηχανισμοί και οι λεπτομερείς κανόνες της προσωρινής αντικατάστασης καθορίζονται και διέπονται από τον κανονισμό διαδικασίας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

- Οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς

Στο αποκεντρωμένο επίπεδο, οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς²⁷, οι οποίοι εδρεύουν στα Κράτη - Μέλη, λειτουργούν υπό την καθοδήγηση του Μόνιμου Τμήματος και των εντολών του Ευρωπαϊού Εισαγγελέα. Ενεργούν για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας στα αντίστοιχα Κράτη - Μέλη και έχουν τις ίδιες εξουσίες με τους εθνικούς εισαγγελείς όσον αφορά την έρευνα, τη δίωξη πράξεων αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και την παραπομπή υποθέσεων ενώπιον των εθνικών δικαστικών αρχών. Είναι υπεύθυνοι για τις έρευνες και τις διώξεις τις οποίες έχουν κινήσει, οι οποίες τους έχουν ανατεθεί ή των οποίων έχουν επιληφθεί κάνοντας χρήση του δικαιώματος ανάληψης υπόθεσης. Οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς μπορούν επίσης να ασκούν καθήκοντα εθνικού εισαγγελέα, εφόσον αυτό δεν τους εμποδίζει να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους.

Οι Ευρωπαίοι Εντεταλμένοι Εισαγγελείς εκκινούν την έρευνα ή ασκούν το δικαίωμα ανάληψης της υπόθεσης. Κατά τη διάρκεια της έρευνας λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα, είτε αυτοπροσώπως είτε με τη συνδρομή των εθνικών αρχών, και τελούν υπό την εποπτεία των Ευρωπαϊών Εισαγγελέων και του Μόνιμου Τμήματος. Στις περιπτώσεις των διασυνοριακών ερευνών, όταν απαιτείται η λήψη μέτρου σε Κράτος – Μέλος άλλο από εκείνο στο οποίο εδρεύει ο Ευρωπαίος Εντεταλμένος Εισαγγελέας που έχει αναλάβει την υπόθεση, ο τελευταίος αποφασίζει τη λήψη του μέτρου και την αναθέτει σε Ευρωπαίο Εντεταλμένο Εισαγγελέα του κράτους αυτού. **Η περάτωση της έρευνας συνοδεύεται από την υποβολή έκθεσης του Ευρωπαϊού Εντεταλμένου Εισαγγελέα στον εποπτεύοντα Ευρωπαίο Εισαγγελέα, η οποία περιέχει περίληψη της υπόθεσης και σχέδιο απόφασης για τις περαιτέρω πράξεις της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας σχετικά με αυτήν, ήτοι την άσκηση δίωξης ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, την ενδεχόμενη παραπομπή προς τις εθνικές αρχές, την αρχειοθέτησή της, ή την περάτωσή της με απλουστευμένη διαδικασία που προβλέπει το εθνικό δίκαιο.** Η έκθεση συζητείται ενώπιον του Μόνιμου Τμήματος, το οποίο και λαμβάνει την τελική απόφαση. Σε περίπτωση άσκησης δίωξης ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, ο Ευρωπαίος Εντεταλμένος Εισαγγελέας υποστηρίζει την κατηγορία και ασκεί ένδικα μέσα, αφού λάβει σχετικές οδηγίες από το αρμόδιο Μόνιμο Τμήμα.

---

²⁷ Άρθρο 13 του Κανονισμού.

Εν κατακλείδι, οι έρευνες διεξάγονται στο αποκεντρωμένο επίπεδο από τους Ευρωπαίους Εντεταλμένους Εισαγγελείς, υπό τις οδηγίες των Ευρωπαϊκών Εισαγγελέων και την εποπτεία του Μόνιμου Τμήματος, το οποίο και αποφασίζει για τον τρόπο περάτωσης κάθε μίας εξ αυτών.

3. Αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (καθ' ύλην & κατά τόπο):

- Καθ' ύλην αρμοδιότητα

Όπως έχει ήδη αναφερθεί ανωτέρω, τα αδικήματα που ερευνώνται και διώκονται από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, αποτελώντας την καθ' ύλην αρμοδιότητά της, προβλέπονται ειδικά στην Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουλίου 2017 σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης²⁸. Το γεγονός ότι τα εγκλήματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας προβλέπονται όχι σε άρθρο του ίδιου του Κανονισμού, αλλά σε μία Οδηγία, την οποία με την σειρά τους τα Κράτη - Μέλη έχουν ενσωματώσει στις έννομες τάξεις τους, συνιστά μία επιλογή που έχει δεχθεί εύλογη κριτική²⁹. Και τούτο διότι με αυτόν τον τρόπο η αποτελεσματικότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, η οποία συνίσταται στην έρευνα και δίωξη των αδικημάτων εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης συνδέεται από την επιτυχημένη ή μη ενσωμάτωση της ως άνω Οδηγίας από τα Κράτη - Μέλη³⁰. Το ενδεχόμενο να μπορούσε η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, βάσει του άρθρου 86 παρ. 2 ΣΛΕΕ, να καθορίζει η ίδια τη λίστα με τις παραβάσεις που εμπίπτουν στην δικαιοδοσία της, δεν επικράτησε κατά την διάρκεια των συζητήσεων για τον καθορισμό της δικαιοδοσίας της. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με την τελική μορφή του Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία καλείται να θεμελιώσει την αρμοδιότητα της για τα εγκλήματα εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, με βάση τις διαφορετικές έννομες τάξεις και τον τρόπο συμμόρφωσης εκείνων με την υποχρέωση καλής ενσωμάτωσης της Οδηγίας.

---

²⁸ Προσπελάσιμη στο διαδίκτυο.

²⁹ Τσουμάνης Τ. (2024), *Ευρωπαϊκή Εισαγγελία: Αποτίμηση του θεσμού και προοπτικές* (Διπλωματική Εργασία). Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ανακτήθηκε από <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoal/subject/3277883/file.pdf>

³⁰ Άρθρο 258 ΣΛΕΕ : «Αν η Επιτροπή κρίνει ότι ένα κράτος μέλος έχει παραβεί υποχρέωσή του εκ των Συνθηκών, διατυπώνει αιτιολογημένη γνώμη επί του θέματος, αφού προηγουμένως παρέχει τη δυνατότητα στο κράτος αυτό να διατυπώσει τις παρατηρήσεις του. Αν το κράτος δεν συμμορφωθεί με τη γνώμη αυτή εντός της προθεσμίας που του τάσσει η Επιτροπή, η τελευταία δύναται να προσφύγει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.».

Αναφορικά με το αδίκημα της απάτης, η Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 παρέχει έναν αυθεντικό ορισμό του τρόπου τέλεσης της απάτης που πλήττει τα συμφέροντα της Ένωσης, ούτως ώστε με αυτόν τον τρόπο να επιτευχθεί η προσέγγιση των εννόμων τάξεων των Κρατών – Μελών στην αντιμετώπιση αυτού του τύπου εγκληματικότητας. Όπως αναφέρεται στο Προοίμιο της Οδηγίας: *«Η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης επιβάλλει τη θέσπιση κοινού ορισμού της απάτης ο οποίος εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας και θα πρέπει να καλύπτει κάθε δόλια συμπεριφορά που αφορά έσοδα, δαπάνες και στοιχεία ενεργητικού εις βάρος του γενικού προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης («ο προϋπολογισμός της Ένωσης»), συμπεριλαμβανομένων δημοσιονομικών πράξεων όπως δανειοληπτικές και δανειοδοτικές δραστηριότητες».*

Η απάτη, όπως περιγράφεται στο άρθρο 3 της Οδηγίας, καλύπτει συμπεριφορές που δεν θα μπορούσαν να υπαχθούν στην έννοια που της αποδίδεται από την ελληνική έννομη τάξη, με την απάτη³¹, εν προκειμένω, να λαμβάνει τις ακόλουθες έννοιες: α) *όσον αφορά τις δαπάνες που δεν σχετίζονται με προμήθειες, κάθε ενέργεια ή παράλειψη σχετικά με: i) τη χρήση ή την υποβολή ψευδών, ανακριβών ή ελλιπών δηλώσεων ή εγγράφων, με αποτέλεσμα την υπεξαίρεση ή την εσφαλμένη παρακράτηση πόρων ή στοιχείων ενεργητικού που προέρχονται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης ή από προϋπολογισμούς των οποίων η διαχείριση ασκείται από την Ένωση ή για λογαριασμό της· ii) την αποσιώπηση πληροφοριών κατά παράβαση ειδικής υποχρέωσης, με τα αυτά αποτελέσματα· ή iii) την κατάχρηση αυτών των πόρων ή στοιχείων ενεργητικού, για σκοπούς άλλους από αυτούς για τους οποίους χορηγήθηκαν αρχικώς· β) όσον αφορά τις δαπάνες που σχετίζονται με προμήθειες, κάθε ενέργεια ή παράλειψη, τουλάχιστον όταν διαπράττεται με σκοπό την αποκόμιση παράνομου περιουσιακού οφέλους για τον δράστη ή άλλον, ζημιώνοντας τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, σχετικά με: i) τη χρήση ή την υποβολή ψευδών, ανακριβών ή ελλιπών δηλώσεων ή εγγράφων, με αποτέλεσμα την υπεξαίρεση ή την εσφαλμένη παρακράτηση πόρων ή στοιχείων ενεργητικού που προέρχονται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης ή από προϋπολογισμούς των οποίων η διαχείριση ασκείται από την Ένωση ή για λογαριασμό της· ii) την αποσιώπηση πληροφοριών κατά παράβαση ειδικής υποχρέωσης, με τα αυτά αποτελέσματα· ή iii) την κατάχρηση αυτών των πόρων ή στοιχείων ενεργητικού, για σκοπούς άλλους από αυτούς για τους οποίους χορηγήθηκαν αρχικώς, η οποία ζημιώνει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης·*

---

³¹ Κούρτη Ε.(2024), Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και Οικονομικό Έγκλημα (Διπλωματική Εργασία). Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ανακτήθηκε από <https://ikee.lib.auth.gr/record/354596/files/GRI-2024-43121.pdf>

γ) όσον αφορά τα έσοδα, εκτός από τα έσοδα που προκύπτουν από τους ιδίους φόρους ΦΠΑ που αναφέρονται στο στοιχείο δ), κάθε ενέργεια ή παράλειψη σχετικά με: i) τη χρήση ή την υποβολή ψευδών, ανακριβών ή ελλιπών δηλώσεων ή εγγράφων, με αποτέλεσμα την παράνομη μείωση των πόρων του προϋπολογισμού της Ένωσης ή των προϋπολογισμών των οποίων η διαχείριση ασκείται από την Ένωση ή για λογαριασμό της· ii) την αποσιώπηση πληροφοριών κατά παράβαση ειδικής υποχρέωσης, με τα αυτά αποτελέσματα· ή iii) την κατάχρηση ενός νομίμως αποκτηθέντος ευεργετήματος, με τα αυτά αποτελέσματα. Από τα παραπάνω, το στοιχείο (α) έχει ενσωματωθεί στην ελληνική ποινική νομοθεσία με την παράγραφο 1 του άρθρου 24 του Ν. 4689/2020, το στοιχείο (β) με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου και το στοιχείο (γ) με την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου. Όλες αυτές οι πράξεις αποκτούν ποινικό ενδιαφέρον για την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία μόνον όταν τελούνται με δόλο, όπως ορίζεται ρητά στη σκέψη 11 του Προοιμίου της Οδηγίας³².

Το άρθρο 3 παρ. 2 στοιχείο δ' της Οδηγίας προβλέπει ότι απάτη θεωρείται ομοίως: όσον αφορά τα έσοδα που προκύπτουν από τους ιδίους φόρους ΦΠΑ, κάθε ενέργεια ή παράλειψη διαπραχθείσα σε διασυννοριακές πρακτικές εξαπάτησης σχετικά με: i) τη χρήση ή την υποβολή ψευδών, ανακριβών ή ελλιπών δηλώσεων ή εγγράφων που σχετίζονται με τον ΦΠΑ, με αποτέλεσμα τη μείωση των πόρων του προϋπολογισμού της Ένωσης· ii) την αποσιώπηση πληροφοριών που συνδέονται με τον ΦΠΑ, κατά παράβαση ειδικής υποχρέωσης, με τα αυτά αποτελέσματα· ή iii) την ορθή παρουσίαση των δηλώσεων ΦΠΑ για τους σκοπούς της δόλιας συγκάλυψης της μη καταβολής ή της παράνομης σύστασης δικαιωμάτων στις επιστροφές ΦΠΑ. Το ανωτέρω στοιχείο της οδηγίας ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με το άρθρο 23 του Ν. 4689/2020.

Περαιτέρω, στο άρθρο 4 της Οδηγίας εντοπίζονται αδικήματα, όχι άμεσα συνδεδεμένα με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ε.Ε., αλλά σχετιζόμενα εμμέσως με αυτή. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται η διαφθορά, η υπεξαίρεση των ευρωπαϊκών κονδυλίων, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομη δραστηριότητα και η ενεργητική ή παθητική δωροδοκία δημόσιων λειτουργών. Στον εν λόγω άρθρο περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, και ο ορισμός ενός νέου είδους υπεξαίρεσης, όπως και ο

---

³² Σκέψη 11 Προοιμίου Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371 : «Όσον αφορά τα ποινικά αδικήματα που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία, η έννοια της πρόθεσης πρέπει να ισχύει για όλα τα στοιχεία που συνιστούν τα εν λόγω ποινικά αδικήματα. Ο εκ προθέσεως χαρακτήρας ενέργειας ή παράλειψης μπορεί να συνάγεται από αντικειμενικά, πραγματικά περιστατικά. Τα ποινικά αδικήματα για τα οποία δεν απαιτείται πρόθεση δεν καλύπτονται από την παρούσα οδηγία.».

ορισμός της έννοιας του υπαλλήλου, κρατικού ή μη. Συγκεκριμένα στην παράγραφο 3 του άρθρου 4 διαβάζουμε ότι: *«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν ότι η υπεξαίρεση, όταν τελείται εκ προθέσεως, συνιστά ποινικό αδίκημα. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως «υπεξαίρεση» νοείται η πράξη δημόσιου λειτουργού στον οποίο έχει ανατεθεί, άμεσα ή έμμεσα, η διαχείριση πόρων ή στοιχείων ενεργητικού, κατά την οποία δεσμεύει ή εκταμιεύει πόρους ή ιδιοποιείται ή χρησιμοποιεί στοιχεία ενεργητικού αντιθέτως προς τον σκοπό για τον οποίο αυτά προορίζονταν κατά τρόπο που ζημιώνει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης».* Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι η διατύπωση του κειμένου στην αγγλική γλώσσα είναι διαφορετική και φαίνεται πως, μάλλον, αντιστοιχεί στο αδίκημα της απιστίας του ελληνικού Ποινικού Κώδικα³³. Η παράγραφος 4 του άρθρου 24 του Ν. 4689/2020 ενσωμάτωσε στην ελληνική έννομη τάξη την παράγραφο 3 του άρθρου 4 της Οδηγίας.

Ευχερώς συνάγεται ότι, όπως και στην περίπτωση της απάτης, έτσι και σε αυτή της υπεξαίρεσης υφίστανται διαφορές μεταξύ του παραδοσιακού της ορισμού, της ιδιοποίησης δηλαδή ξένου κινητού πράγματος, με τελικό αποτέλεσμα να υπάγονται στην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας συμπεριφορές πέραν εκείνων που θέτει το άρθρο 372 ΠΚ. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνονται πράξεις δημόσιου λειτουργού που *«[...] δεσμεύει ή εκταμιεύει πόρους ή ιδιοποιείται ή χρησιμοποιεί στοιχεία ενεργητικού αντιθέτως προς τον σκοπό για τον οποίο αυτά προορίζονταν κατά τρόπο που ζημιώνει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης».* Από το εν λόγω άρθρο προκύπτει ότι αυτή η μορφή υπεξαίρεσης πρέπει κατά τον Κανονισμό να προκάλεσε συγκεκριμένη ζημία στα συμφέροντα της Ένωσης και δεν αρκεί η απλή χρήση των πόρων αυτής αντίθετα προς τους σκοπούς για τους οποίους εκταμιεύθηκαν. Τέλος, στην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας υπάγεται και το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων, όπως προβλέπει η παράγραφος 1 του άρθρου 4 της Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371³⁴.

---

³³ Άρθρο 390 ΠΚ : «1. Όποιος κατά παράβαση των κανόνων επιμελούς διαχείρισης προκαλεί εν γνώσει βέβαιη ζημία στην περιουσία άλλου, της οποίας βάσει νόμου ή δικαιοπραξίας έχει την επιμέλεια ή διαχείριση (ολική ή μερική ή μόνο για ορισμένη πράξη), τιμωρείται με φυλάκιση και αν η ζημία που προξενήθηκε είναι ιδιαίτερα μεγάλη, με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών και χρηματική ποινή. Αν η ζημία που προκλήθηκε υπερβαίνει συνολικά το ποσό των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα (10) έτη και χρηματική ποινή. 2. Αν η απιστία στρέφεται άμεσα κατά του νομικού προσώπου του ελληνικού δημοσίου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και η ζημία που προκλήθηκε υπερβαίνει συνολικά των ποσό των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα (10) ετών και χρηματική ποινή έως χίλιες (1.000) ημερήσιες μονάδες. Η πράξη αυτή παραγράφεται μετά είκοσι (20) έτη.».

³⁴ Άρθρο 4 παρ. 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371 : «Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όπως περιγράφεται στο άρθρο 1

Οι παράγραφοι 2 και 4 του άρθρου 4 της Οδηγίας προβλέπουν ότι τα Κράτη - Μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν ότι η παθητική και η ενεργητική δωροδοκία, όταν τελούνται εκ προθέσεως, συνιστούν ποινικά αδικήματα. α) Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως «παθητική δωροδοκία» νοείται η πράξη δημόσιου λειτουργού ο οποίος ζητά ή λαμβάνει, άμεσα ή με τη μεσολάβηση τρίτου, για τον εαυτό του ή για τρίτον, πάσης φύσεως ωφελήματα ή δέχεται υπόσχεση τέτοιου ωφελήματος, προκειμένου να ενεργήσει, ή να παραλείψει να ενεργήσει σύμφωνα με τα καθήκοντά του ή κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του, κατά τρόπο που ζημιώνει ή ενδέχεται να ζημιώσει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης. β) Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως «ενεργητική δωροδοκία» νοείται η πράξη προσώπου που υπόσχεται, προσφέρει ή δίνει, άμεσα ή με τη μεσολάβηση τρίτου, πάσης φύσεως ωφέλημα σε δημόσιο λειτουργό, για τον εαυτό του ή για τρίτον, προκειμένου να ενεργήσει, ή να παραλείψει να ενεργήσει σύμφωνα με τα καθήκοντά του ή κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του, κατά τρόπο που ζημιώνει ή ενδέχεται να ζημιώσει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης ... και ότι για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως «δημόσιος λειτουργός» νοείται: α) υπάλληλος της Ένωσης ή κρατικός υπάλληλος, περιλαμβανομένου κάθε κρατικού υπαλλήλου άλλου κράτους μέλους και κάθε κρατικού υπαλλήλου τρίτης χώρας: i) ως «υπάλληλος της Ένωσης» νοείται πρόσωπο: — που είναι υπάλληλος ή μέλος του λοιπού προσωπικού που προσλαμβάνεται με σύμβαση από την Ένωση, ...: ii) ο όρος «κρατικός υπάλληλος» νοείται σε συνάρτηση με τον ορισμό του «υπαλλήλου» ή του «δημόσιου υπαλλήλου» στο εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους ή της τρίτης χώρας όπου το σχετικό πρόσωπο ασκεί τα καθήκοντά του. Ωστόσο, όσον αφορά δικαστικές διαδικασίες στις οποίες εμπλέκεται κρατικός υπάλληλος κράτους μέλους ή κρατικός υπάλληλος τρίτης χώρας και οι οποίες κινούνται με πρωτοβουλία άλλου κράτους μέλους, το τελευταίο δεν υποχρεούται να εφαρμόζει τον ορισμό του «κρατικού υπαλλήλου» παρά μόνον εφόσον ο εν λόγω ορισμός συνάδει με το εθνικό του δίκαιο. Ο όρος «κρατικός υπάλληλος» περιλαμβάνει κάθε πρόσωπο που κατέχει εκτελεστικό, διοικητικό ή δικαστικό αξίωμα σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Κάθε πρόσωπο που κατέχει νομοθετικό αξίωμα σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο εξομοιώνεται με κρατικό υπάλληλο: β) κάθε άλλο πρόσωπο στο οποίο έχει ανατεθεί και το οποίο ασκεί δημόσιο λειτουργήματα στο οποίο συμπεριλαμβάνεται η διαχείριση των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης στα κράτη μέλη ή σε τρίτες χώρες ή η λήψη αποφάσεων αναφορικά με τα εν λόγω συμφέροντα. Οι εν λόγω παράγραφοι της Οδηγίας

παράγραφος 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849, με αντικείμενο περιουσιακά στοιχεία προερχόμενα από τα ποινικά αδικήματα που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία, συνιστά ποινικό αδίκημα.».

ενσωματώθηκαν στο ποινικό μας δίκαιο με το άρθρο 22 του ν. 4689/2020, το οποίο ρητά παραπέμπει στις διατάξεις των άρθρων 235 και 236 του Ποινικού Κώδικα. Επιπλέον, εκ της Οδηγίας προκύπτει ότι τα αυτά ισχύουν και επί ενεργητικής και παθητικής δωροδοκίας πολιτικών προσώπων και δικαστικών λειτουργών (άρθρα 159, 159Α και 237 ΠΚ), το οποίο γίνεται αντιληπτό και από την οικεία μνεία της αιτιολογικής έκθεσης του Ν. 4689/2020, σύμφωνα με την οποία, ως προς τα άρθρα 159, 159Α και 237 Π.Κ. δεν υφίστατο αντίστοιχη ανάγκη επεμβάσεων, λόγω του ήδη ευρέως πεδίου εφαρμογής τους, καθώς σε αυτά δεν γίνεται διάκριση σε σχέση με το κράτος στο οποίο έχει την έδρα του το εκάστοτε όργανο ή ο οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου υπηρετεί ο λήπτης του ωφελήματος.

Αναφορικά με την απόπειρα τέλεσης των ανωτέρω αδικημάτων, η Οδηγία θεσπίζει την υποχρέωση των Κρατών - Μελών να ποινικοποιήσουν την απόπειρα τέλεσης της απάτης (άρθρο 3) και της υπεξαίρεσης (άρθρο 4). Αντιθέτως, απουσιάζει οποιαδήποτε αναφορά στην ποινικοποίηση της απόπειρας διαφθοράς (παθητική – ενεργητική δωροδοκία) και της απόπειρας νομιμοποίησης εσόδων από παράνομη δραστηριότητα. Στο άρθρο 6 της Οδηγίας περιγράφεται η ποινική ευθύνη των νομικών προσώπων για τις πράξεις των άρθρων 3, 4 και 5, όταν αυτές τελέστηκαν από φυσικά πρόσωπα που περιγράφονται στα στοιχεία α, β και γ της παραγράφου 1 και στην παράγραφο 2 του άρθρου 6. Συγκεκριμένα θεμελιώνεται ευθύνη του νομικού προσώπου όταν οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο που κατέχει ιθύνουσα θέση εντός του νομικού προσώπου, βάσει της εξουσίας εκπροσώπησης, της εξουσίας λήψης αποφάσεων ή της εξουσίας ελέγχου του νομικού προσώπου, προβαίνει σε πράξη που απαγορεύεται από την Οδηγία προς όφελος του νομικού προσώπου.

Κατόπιν της ως άνω παρουσίασης των αδικημάτων της Οδηγίας που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, πρέπει να επισημανθεί ότι η αρμοδιότητα αυτή συντρέχει με εκείνη των Κρατών – Μελών³⁵, με προτεραιότητα της ΕΡΡΟ όσον αφορά τις αξιόποινες πράξεις που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης προκειμένου να διασφαλιστεί η συνοχή και η καθοδήγηση των ερευνών και των διώξεων σε ενωσιακό επίπεδο. Το σύστημα αυτό επιτρέπει στα όργανα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας να επικεντρώνονται στις σοβαρότερες υποθέσεις, αφήνοντας στην δικαιοδοσία των εθνικών

---

³⁵ Η αρχική πρόταση της Επιτροπής αναφερόταν σε αποκλειστική αρμοδιότητα του Γραφείου «exclusive competence», COM PROM (2013), Προοίμιο του Κανονισμού (13) : «Ο παρών κανονισμός θεσπίζει σύστημα συντρέχουσας αρμοδιότητας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και των εθνικών αρχών για την καταπολέμηση των εγκλημάτων που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, το οποίο βασίζεται στο δικαίωμα ανάληψης υπόθεσης που έχει η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία.»

αρχών άλλες, χαμηλότερης βαρύτητας. Πυλώνα λειτουργίας του ανωτέρω συστήματος αποτελεί το δικαίωμα ανάληψης της υπόθεσης, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 27 του Κανονισμού, σύμφωνα με το οποίο μια υπόθεση για την οποία ξεκίνησαν έρευνα οι εθνικές αρχές, μπορεί να την αναλάβει η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, εφόσον εμπίπτει στην αρμοδιότητά της.

Δυνάμει της παραγράφου 1 του άρθρου 22 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939 η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία έχει αρμοδιότητα για αξιόποινες πράξεις που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, οι οποίες προβλέπονται στην Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371, ανεξαρτήτως τυχόν διαφορετικού νομικού χαρακτηρισμού της αξιόποινης συμπεριφοράς στο εθνικό δίκαιο του οικείου Κράτους - Μέλους, εντός του οποίου θα λαμβάνει χώρα κάθε φορά η διαδικασία. Κρίσιμη δηλαδή για την εγκαθίδρυση της καθ' ύλην αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας είναι η ταύτιση της εγκληματικής συμπεριφοράς με μια από τις περιγραφόμενες στην Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 και όχι απαραίτητα και η ταύτιση του νομικού χαρακτηρισμού του εγκλήματος.

Οι πράξεις αυτές είναι η απάτη εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, όπως περιγράφεται στο άρθρο 3 της ανωτέρω Οδηγίας, με την επιφύλαξη ότι, όσον αφορά τις αξιόποινες πράξεις απάτης σχετικά με τον ΦΠΑ, η οποία τυποποιείται στο στοιχείο δ' της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 3, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία θα είναι αρμόδια μόνο όταν οι εκούσιες πράξεις ή παραλείψεις που ορίζονται στην εν λόγω διάταξη συνδέονται με την επικράτεια δύο ή περισσότερων κρατών μελών και αφορούν συνολική ζημία ύψους τουλάχιστον 10 εκατομμυρίων ευρώ³⁶. Εξ αντιδιαστολής συνάγεται ότι η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι αρμόδια για κάθε άλλη πράξη ή παράλειψη από αυτές που αναφέρονται στο άρθρο 3 παρ. 2 στοιχ. α', β' και γ', ανεξαρτήτως ποσού, διασυνοριακότητας ή άλλων προϋποθέσεων. Η θεμελίωση της δικαιοδοσίας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας επί αδικημάτων του ΦΠΑ προκύπτει μόνο για σοβαρά αδικήματα του κοινού συστήματος ΦΠΑ, ιδίως δε στις ακόλουθες περιπτώσεις: (α) αλυσιδωτή απάτη, (β) απάτη περί τον ΦΠΑ μέσω αφανών εμπορών, (γ) απάτη περί τον ΦΠΑ στο πλαίσιο της εγκληματικής οργάνωσης, οι οποίες εγείρουν σοβαρές απειλές για το κοινό σύστημα ΦΠΑ και ως εκ τούτου για τον προϋπολογισμό της Ένωσης. Άλλες αξιόποινες πράξεις που προβλέπονται από την Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 είναι, σύμφωνα με το άρθρο 4 αυτής, η

---

³⁶ Κωνσταντόπουλος, Η. (2018) «Ευρωπαϊκή Δικαστική συνεργασία «EUROJUST» - Ευρωπαϊκή Εισαγγελία», σελ.82, 2018.

νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, με αντικείμενο περιουσιακά στοιχεία προερχόμενα από τα ποινικά αδικήματα που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία, η παθητική και η ενεργητική δωροδοκία δημόσιου λειτουργού που ζημιώνει ή ενδέχεται να ζημιώσει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, καθώς και η υπεξαίρεση από δημόσιο λειτουργό που ζημιώνει ή ενδέχεται να ζημιώσει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης.

Περαιτέρω, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ως άνω άρθρου, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι επίσης αρμόδια για αξιόποινες πράξεις που αφορούν τη συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, αν το επίκεντρο της εγκληματικής δραστηριότητας της εγκληματικής αυτής οργάνωσης είναι η τέλεση οποιασδήποτε από τις αξιόποινες πράξεις που προαναφέρθηκαν. Τούτο συμβαίνει, διότι τα οικονομικά εγκλήματα σπανίως αφορούν μεμονωμένα εγκλήματα ενός δράστη, αλλά εντάσσονται σε έναν ευρύτερο κύκλο εγκληματικής δράσης. Άλλωστε, συνήθης μέθοδος στην οποία καταφεύγουν οι εγκληματικές οργανώσεις, εκτός από την τρομοκράτηση και την άσκηση βίας είναι κυρίως η προσφυγή σε μεγάλη έκτασης διαφθορά για τη χρηματοδότηση των ενεργειών τους³⁷. Ως εκ τούτου, λόγω της ως άνω πρόβλεψης η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία δεν εμποδίζεται να συνεχίσει τις έρευνες της κατά αυτών των οργανώσεων που διαπράττουν παραβάσεις πέραν αυτών που εμπίπτουν στην δικαιοδοσία της, πληρουμένων των προϋποθέσεων που περιγράφονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 22 του Κανονισμού και την παράγραφο 3 του άρθρου 25 του Κανονισμού. Σε κάθε περίπτωση, όμως η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία δεν είναι αρμόδια για αξιόποινες πράξεις που αφορούν εθνικούς άμεσους φόρους, συμπεριλαμβανομένων αξιόποινων πράξεων που συνδέονται άρρηκτα με αυτές.

Με το στοιχείο α' της παραγράφου 3 του άρθρου 25 εισάγεται περιορισμός στην καθ' ύλην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, καθώς ορίζεται ότι: «*Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία δεν ασκεί την αρμοδιότητά της σχετικά με αξιόποινες πράξεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 22 και, κατόπιν διαβούλευσης με τις αρμόδιες εθνικές αρχές, παραπέμπει την υπόθεση χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση σε αυτές σύμφωνα με το άρθρο 34 αν η μέγιστη ποινή που προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο για αξιόποινη πράξη που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 22 παράγραφος 1 είναι εξίσου ή λιγότερο αυστηρή σε σύγκριση με τη μέγιστη ποινή που επιβάλλεται για άρρηκτα συνδεδεμένη αξιόποινη πράξη όπως προβλέπεται στο άρθρο 22 παράγραφος 3, εκτός αν η τελευταία αυτή αξιόποινη πράξη υπήρξε*

³⁷ Συκιάτου, Α. (2008) «Ευρωπαϊκή Ένωση – Οργανωμένο Έγκλημα – Παράνομη διακίνηση ανθρώπων . Μία ιδιόρρυθμη δυναμική – διαλεκτική σχέση», ΠοινΧρον 2008.

καθοριστική για την τέλεση της αξιόποινης πράξης που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 22 παράγραφος 1». Συνεπώς, σε υποθέσεις που περιλαμβάνουν τόσο εγκλήματα εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης όσο και εγκλήματα συνδεδεμένα με αυτά, η αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας θεμελιώνεται, εφόσον τα εγκλήματα εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης απειλούνται με μεγαλύτερη ποινή από τις «άρρηκτα συνδεδεμένες» με αυτά πράξεις. Ως εκ τούτου, αν η «άρρηκτα συνδεδεμένη πράξη» τιμωρείται από την εθνική έννομη τάξη με αυστηρότερη ή το ίδιο αυστηρή ποινή με αυτή που απειλείται για τα βασικά εγκλήματα, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία οφείλει να μην ασκήσει την αρμοδιότητα της. Στην εν λόγω περίπτωση πρόβλημα προκαλεί το ενδεχόμενο οι εθνικοί νομοθέτες των Κρατών – Μελών να αξιολογούν διαφορετικά τις ανωτέρω πράξεις, με αποτέλεσμα πιθανή αποστέρηση από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία της αρμοδιότητάς της για τις ίδιες πράξεις, για τις οποίες σε κάποιο άλλο Κράτος - Μέλος με μικρότερο ανώτατο όριο ποινής θα ήταν αρμόδια.

Στο ίδιο ως άνω άρθρο αναφέρεται ότι: «*Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία δεν ασκεί την αρμοδιότητα της [...] εκτός αν η τελευταία αυτή αξιόποινη πράξη υπήρξε καθοριστική για την τέλεση της αξιόποινης πράξης που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 22 παράγραφος 1*». Στην τελευταία αυτή περίπτωση, η δικαιοδοσία της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας υφίσταται ακόμα και όταν η πράξη που θίγει τα συμφέροντα της Ένωσης δεν είναι κυρίαρχη, άλλα επικουρική³⁸. Αποτέλεσε, δηλαδή, το μέσο προς τον σκοπό, ήτοι δημιούργησε τις προϋποθέσεις της τέλεσης της πρώτης. Προκύπτει, επομένως, ζήτημα αναφορικά με το πώς και από ποιόν θα κριθεί ότι μία πράξη υπήρξε καθοριστική για την τέλεση της αξιόποινης πράξης που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 22, ούτως ώστε να εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Με βάση το άρθρο 25 παράγραφος 6 του Κανονισμού, το ζήτημα επιλύεται από την εθνική αρχή που έχει οριστεί αρμόδια να επιλύει τη σύγκρουση της αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας με τις εθνικές αρχές. Με βάση τον ελληνικό εφαρμοστικό Ν. 4786/2021, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, αρμόδια αρχή

---

³⁸ Προοίμιο Κανονισμού (56) : «*Εντούτοις, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία θα πρέπει επίσης να έχει το δικαίωμα να ασκεί την αρμοδιότητά της σε περίπτωση άρρηκτα συνδεδεμένων αξιόποινων πράξεων όταν η αξιόποινη πράξη που θίγει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης δεν είναι κυρίαρχη σε ό,τι αφορά το επίπεδο των κυρώσεων, αλλά η άρρηκτα συνδεδεμένη άλλη αξιόποινη πράξη θεωρείται ότι έχει επικουρικό χαρακτήρα διότι είναι απλώς το μέσο για τη διάπραξη της αξιόποινης πράξης που θίγει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, ιδίως δε όταν η εν λόγω άλλη αξιόποινη πράξη διαπράχθηκε με κύριο σκοπό τη δημιουργία των προϋποθέσεων για τη διάπραξη της αξιόποινης πράξης που θίγει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, όπως είναι μία αξιόποινη πράξη που αποσκοπεί αυστηρά στην εξασφάλιση των υλικών ή των νομικών μέσων για τη διάπραξη της αξιόποινης πράξης που θίγει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης ή για την εξασφάλιση του οφέλους ή του προϊόντος που προκύπτει από αυτήν.*».

για τον καθορισμό της αρμοδιότητας των άρθρων 22 και 25 του Κανονισμού σε περίπτωση διαφωνίας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και των εθνικών αρχών καθίσταται ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου ή ο Αντιεισαγγελέας του Αρείου Πάγου που εκείνος ορίζει³⁹.

Κατόπιν των ανωτέρω, συνάγεται ευχερώς ότι η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος τη Ε.Ε. εδώ και πολλά έτη, με το άρθρο 86 της ΣΛΕΕ να ορίζει ως βασική αποστολή της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας την αντιμετώπιση εγκλημάτων που βάλουν κατά των συμφερόντων της Ε.Ε. Από την παράγραφο 1 του άρθρου προκύπτει ότι η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία συστάθηκε εκ της Eurojust, ενώ από τις παραγράφους 2 και 4 του της ΣΛΕΕ συμπεραίνουμε ότι η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία καθίσταται «τουλάχιστον» αρμόδια για την καταπολέμηση εγκλημάτων κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, χωρίς να εμποδίζεται η επέκταση της αρμοδιότητάς της και σε άλλους «[...] σοβαρούς τομείς εγκληματικότητας με διασυνοριακή διάσταση [...]», κατόπιν απόφασης του Συμβουλίου. Το άρθρο 86 παρ. 4 ΣΛΕΕ παρέχει, επομένως, τη νομική βάση για την επέκταση της αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας για κάθε σοβαρό (από άποψη βαρύτητας) έγκλημα με διασυνοριακές επιπτώσεις και τη σταδιακή συγκέντρωση όλων των ερευνών που βρίσκονται κάτω από την αρμοδιότητα της Eurojust, από την οποία και προέρχεται. Πρακτικά, η εν λόγω επέκταση δεν φαντάζει ιδιαίτερα πιθανή, αφού τα Κράτη – Μέλη δείχνουν απρόθυμα να εκχωρήσουν τέτοιας έκτασης δικαιοδοσία και σε άλλους τομείς εγκληματικότητας.

Στην ελληνική έννομη τάξη, ο Ν. 4689/2020 ενσωμάτωσε όλα τα αδικήματα που προβλέπονται στην Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371, με σαφή διατύπωση και σαφή όρια των αδικημάτων που ήδη προβλέπονται από τον εθνικό νόμο, αυτών που τιμωρούνται με ρήτρα επικουρικότητας (δηλαδή εφόσον δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή σύμφωνα με τον ελληνικό ΠΚ) και αυτών που είναι νέα για το εθνικό μας δίκαιο και ήταν αναγκαία η πρόβλεψή τους π.χ. (διασυνοριακή απάτη στον τομέα του ΦΠΑ). Εξομοίωσε, επίσης, την ποινική προστασία της περιουσίας της Ε.Ε. προς αυτήν της ελληνικής δημόσιας περιουσίας, ώστε να υπάγονται στο ίδιο νομικό πλαίσιο και για τις προσβολές της πρώτης να εφαρμόζονται στο εξής, όπως και για τις προσβολές της ελληνικής δημόσιας περιουσίας, οι

---

³⁹ Άρθρο 19 Ν. 4786/021 : «Ως αρμόδια εθνική Αρχή, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 25 του Κανονισμού 2017/1939 (L 283), η οποία αποφασίζει την ανάθεση της αρμοδιότητας για τη διερεύνηση υπόθεσης όταν υπάρχει διαφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και της εθνικής Εισαγγελικής Αρχής, σχετικά με το αν η αξιόποινη συμπεριφορά εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των παρ. 2 και 3 του άρθρου 22 και των παρ. 2 και 3 του άρθρου 23 του ίδιου Κανονισμού, ορίζεται ο Άρειος Πάγος που συνέρχεται σε συμβούλιο.».

υφιστάμενες διατάξεις του Π.Κ. ή αυτές του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα. Περαιτέρω, με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται και πλήρης ευθυγράμμιση με την αρχή της αναλογικότητας, καθόσον με την παραπομπή για ορισμένα αδικήματα στον εθνικό νόμο και στις κυρώσεις αυτού, δεν επιλέγεται βαρύτερος χαρακτηρισμός και βαρύτερη τιμωρία προβλεπόμενη απευθείας από το ενωσιακό δίκαιο, αλλά επιλέγεται να πληρούνται οι όροι της ειδικής υπόστασης των αδικημάτων όπως ισχύουν στο ποινικό μας δίκαιο και έτσι τίθεται φίλτρο και μέτρο στην αξιολόγηση μίας πράξης ως πλημμελήματος ή κακουργήματος. Τέλος, κατά τις διατάξεις και τους ορισμούς του νόμου ενσωμάτωσης, χωρεί πλέον εφαρμογή των ίδιων διατάξεων επί προσβολής τόσο της Δημόσιας όσο και της Ενωσιακής περιουσίας⁴⁰.

- Κατά Τόπον Αρμοδιότητα

Η τοπική αρμοδιότητα⁴¹ της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας καθορίζεται από τα στοιχεία α, β και γ του άρθρου 23 του Κανονισμού, εν αντιθέσει με την καθ' ύλην αρμοδιότητα για την οποία ο Κανονισμός παραπέμπει στην Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371. Η θεμελίωση της κατά τόπον αρμοδιότητάς της γίνεται βάσει δύο κριτηρίων: ενός εδαφικού και ενός προσωπικού. Αρχικά, με βάση την αρχή της εδαφικότητας, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι αρμόδια για τις αξιόποινες πράξεις, οι οποίες εμπίπτουν στην καθ' ύλην αρμοδιότητά της, εφόσον οι εν λόγω πράξεις τελέστηκαν εν όλω ή εν μέρει στην επικράτεια ενός ή περισσότερων Κρατών - Μελών. Επιπλέον, με βάση την αρχή της υπηκοότητας, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι αρμόδια για τις αξιόποινες πράξεις, οι οποίες εμπίπτουν στην καθ' ύλην αρμοδιότητά της και οι οποίες τελέστηκαν από υπήκοο Κράτους - Μέλους της Ένωσης. Τέλος, η κατά τόπο αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας θεμελιώνεται και στην περίπτωση αξιόποινων πράξεων καθ' ύλην αρμοδιότητάς της, οι οποίες τελέστηκαν και εκτός της επικράτειας της Ε.Ε. από πρόσωπο, το οποίο όμως υπόκειται στον Κανονισμό υπηρεσιακής κατάστασης ή στο καθεστώς που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού κατά τον χρόνο τέλεσης της αξιόποινης πράξης. Όσον αφορά την πρόβλεψη στην τελευταία αυτή περίπτωση, η θεμελίωση της δικαιοδοσίας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας αφήνεται στην νομοθετική πρωτοβουλία των κρατών μελών, καθώς τα κράτη μέλη είναι σε θέση να καθορίζουν την υπηρεσιακή κατάσταση των προσώπων που υπάγονται στην δικαιοδοσία τους.

---

⁴⁰ Αιτιολογική έκθεση Ν. 4689/2020, σελ. 9-11.

⁴¹ Άρθρο 23 του Κανονισμού.

IV. Οι διαδικαστικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας μετά το πέρας της ποινικής έρευνας

Βάσει όσων εξετάθησαν ανωτέρω και σύμφωνα με το άρθρο 26 του Κανονισμού, όταν ανακύπτει υπόθεση που εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, υπό την πρόσθετη προϋπόθεση συνδρομής διεθνούς δικαιοδοσίας του Κράτους - Μέλους επί της αξιόποινης πράξης, ένας Ευρωπαίος Εντεταλμένος Εισαγγελέας του κράτους αυτού, είτε κινεί ο ίδιος το πρώτον την έρευνα, προβαίνοντας και στη σχετική σημείωση στο σύστημα διαχείρισης υποθέσεων, είτε δίδεται εντολή σε αυτόν από το επιληφθέν αρμόδιο μόνιμο τμήμα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας να κινήσει την έρευνα. Κατά κύριο λόγο, ο Ευρωπαίος Εντεταλμένος Εισαγγελέας που επιλαμβάνεται προέρχεται από το Κράτος – Μέλος, όπου έλαβε χώρα ο κύριος όγκος της εγκληματικής δραστηριότητας, ενώ χωρεί παρέκκλιση από τον εν λόγω κανόνα, αν άλλο Κράτος - Μέλος έχει διεθνή δικαιοδοσία επί των πράξεων πληρουμένων επιπλέον και έτερων κριτηρίων, όπως είναι η συνήθης διαμονή ή η ιθαγένεια του υπόπτου ή του κατηγορουμένου, ή ο τόπος όπου προκλήθηκε το μεγαλύτερο μέρος της ζημίας.

Όταν η έρευνα δεν κινείται εξ αρχής από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, τότε χωρεί άσκηση του δικαιώματος ανάληψης της υπόθεσης από την τελευταία⁴². Σε ορισμένη προθεσμία 5 ημερών, που δύναται να παραταθεί, αφού η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία λάβει γνώση όλων των απαραίτητων πληροφοριών, αποφασίζει αν θα ασκήσει το δικαίωμα ανάληψης της υπόθεσης και ενημερώνει τις εθνικές αρχές σχετικά. Εφόσον ασκηθεί το εν λόγω δικαίωμα και έχει πλέον επιληφθεί η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, οι εθνικές αρχές δεν προβαίνουν σε περαιτέρω πράξεις έρευνας για την ίδια υπόθεση. Απαραίτητη προϋπόθεση για την άσκηση του δικαιώματος ανάληψης υπόθεσης είναι να μην έχει ήδη ολοκληρωθεί η έρευνα που έχει εκκινήσει από τις αρμόδιες εθνικές του οικείου Κράτους - Μέλους, καθώς και να μην έχει ήδη υποβληθεί κατηγορητήριο σε δικαστήριο.

Κατά τη διενέργεια της έρευνας, ο Ευρωπαίος Εντεταλμένος Εισαγγελέας λαμβάνει κάθε αναγκαίο μέτρο ή δίνει τη σχετική εντολή στα αρμόδια εθνικά όργανα, κατ' εφαρμογή του εθνικού δικαίου. Όσον αφορά ειδικά στα μέτρα έρευνας, προβλέπεται ότι τουλάχιστον όταν η ερευνώμενη αξιόποινη συμπεριφορά απειλείται με μέγιστη ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 4 ετών, οι ευρωπαίοι εντεταλμένοι εισαγγελείς δύναται να διατάσσουν ή να

---

⁴² Άρθρο 27 του Κανονισμού.

ζητούν διενέργεια έρευνας σε δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους, προσκόμιση σχετικών αντικειμένων και εγγράφων, δεδομένων υπολογιστή, δεδομένων τραπεζικών λογαριασμών, δέσμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος, παρακολούθηση επικοινωνιών, με την επιφύλαξη του ισχύοντος εθνικού δικαίου για περιορισμό των ανωτέρω δυνάμει νομικής υποχρέωσης τήρησης του απορρήτου, ή σε συγκεκριμένης βαρύτητας αξιόποινες πράξεις, ενώ κάθε διατασσόμενο μέτρο πρέπει να υπόκειται σε ευθυγράμμιση με την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας (άρ. 30 παρ. 5 Καν.), η οποία διαπνέει το ενωσιακό δίκαιο στο σύνολό του.

1. Περάτωση της έρευνας:

Σύμφωνα με το άρθρο 35, όταν η ποινική έρευνα ολοκληρωθεί, ο Ευρωπαϊός Εντεταλμένος Εισαγγελέας⁴³ που έχει επιληφθεί της υπόθεσης υποβάλλει έκθεση στον Εποπτεύοντα Ευρωπαϊό Εισαγγελέα, η οποία φέρει περίληψη της υπόθεσης και, βάσει του υλικού που έχει προκύψει από την έρευνα, σχέδιο απόφασης για τις περαιτέρω διαδικαστικές πράξεις, δηλ. είτε για την άσκηση δίωξης ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, σύμφωνα με το άρθρο 36, είτε για να εξεταστεί η παραπομπή της υπόθεσης, η αρχειοθέτησή της ή η απλουστευμένη διαδικασία δίωξης σύμφωνα με τα άρθρα 34, 39 ή 40. Η ανωτέρω έκθεση, με τα περιεχόμενά της, διαβιβάζεται από τον Εποπτεύοντα Ευρωπαϊό Εισαγγελέα, μετά της δικής του άποψης, όπου αυτό είναι απαραίτητο, στο αρμόδιο Μόνιμο Τμήμα, το οποίο αποφασίζει σχετικά. Αν το Μόνιμο Τμήμα πρόκειται να διαφωνήσει με την πρόταση του Ευρωπαϊού Εντεταλμένου Εισαγγελέα, αν κρίνεται απαραίτητο, επανεξετάζει το ίδιο την υπόθεση προ λήψης της απόφασής του ή δίνει περαιτέρω εντολές στον Ευρωπαϊό Εντεταλμένο Εισαγγελέα.

Ο Ευρωπαϊός Εντεταλμένος Εισαγγελέας για τον σχηματισμό της κρίσης του ως προς την ολοκλήρωση των ερευνών και την αποτίμηση του συγκεντρωθέντος υλικού θα λάβει υπόψη το εθνικό (του) δίκαιο, για την υποβολή δε των λοιπών εκθέσεων-προτάσεων θα συνεκτιμήσει και τους κανόνες των άρθρων 34, 39 και 40. Επιπλέον, δεσμεύεται και από την τήρηση των αρχών που διέπουν (κατά τον Κανονισμό) τις «δραστηριότητες δίωξης», ήτοι της αρχής της νομιμότητας καθώς και των αρχών της αμεροληψίας, ανεξαρτησίας και

---

⁴³ Herrnfeld, σε: Herrnfeld/Brodowski/Burchard, ό.π., σελ. 324, πλαγ. 6, η έννοια της «ολοκλήρωσης» των ερευνών συνδέεται με το αντικείμενο των επιμέρους αποφάσεων που ο Ε.Ε.Ε. προτείνει να ληφθούν, λ.χ. μια έρευνα μπορεί να «ολοκληρωθεί», όταν κριθεί ότι υπάρχουν λόγοι αρχειοθέτησης της υπόθεσης, κατ' άρθρο 39.

σεβασμού των δικαιωμάτων υπεράσπισης (αιτ. σκ. 65 και 66). Προφανώς, σύμφωνα με τους ανωτέρω κανόνες θα σχηματίσει και ο εποπτεύων ευρωπαϊός εισαγγελέας την ίδια του κρίση. Αντίθετα, είναι ασαφές, επί τη βάσει ποίων (ή ποίων άλλων) κανόνων θα κρίνει το μόνιμο τμήμα την «επανεξέταση» της υπόθεσης ή θα δώσει «περαιτέρω εντολές» (και με ποιο αντικείμενο) στον Ευρωπαϊό Εντεταλμένο Εισαγγελέα, πριν από την έκδοση των οριστικών του αποφάσεων.

Κατά την άποψη του πρώτου Έλληνα Ευρωπαϊού Εισαγγελέα, κυρίου Δημήτριου Ζημιανίτη⁴⁴: *«θα μπορούσε, κατ' αρχήν, να γίνει λόγος για μια διακριτή «δικονομική τάξη της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας», δεδομένου ότι, ανεξάρτητα από την ανάθεση του χειρισμού των υποθέσεων στις εθνικές δικαστικές αρχές και την προσφυγή στις προβλέψεις του εθνικού δικαίου για την περαίωσή τους, η συγκέντρωση καίριων σχετικών αρμοδιοτήτων εποπτείας, απεύθυνσης οδηγιών και έκδοσης δεσμευτικών αποφάσεων στο κεντρικό σκέλος του ευρωπαϊκού δικαστικού οργάνου (Μόνιμα Τμήματα), προσδίδει στις προβλέψεις του Κανονισμού το χαρακτήρα ενός ιδιόμορφου κανονιστικού πλαισίου. Οι ειδικότεροι αυτοί κανόνες αρύονται με την εφαρμοστική τους ισχύ από το άμεσο αποτέλεσμα που αναπτύσσει ο Κανονισμός, υπό την επιφύλαξη των εκτελεστικών εθνικών διατάξεων που απαιτείται, εν τούτοις, να θεσπιστούν, ιδίως όταν προβλέπεται ανάμιξη περισσότερων αρχών στη διεξαγωγή της έρευνας (λ.χ. του ανακριτή) και κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ τους. Η λογική του πλαισίου αυτού αντλεί την έμπνευσή της από άλλα νομικά συστήματα (ιδίως της Γερμανίας, Αυστρίας), χωρίς, όμως, αυτό να εγγυάται ότι υφίσταται σύμπτωση των διαδικαστικών σταδίων χειρισμού των υποθέσεων, που προβλέπει ο Κανονισμός, με τα αντίστοιχα προβλεπόμενα στις επιμέρους εθνικές έννομες τάξεις και ότι, συνακόλουθα, η αντίληψή τους είναι κοινή και η ένταξή τους στην εθνική ποινική-δικονομική τάξη αυτονόητη. Το ενδεχόμενο αυτό δημιουργεί προβληματισμό σχετικά με την προβλεψιμότητα και τη σαφήνεια του πλαισίου των εφαρμοστέων κανόνων.»*

Συγκεκριμένα, στο σύστημα της ελληνική ποινικής δικονομίας, φαίνεται πως δεν υφίσταται πλήρης αντιστοίχιση με το κανονιστικό εύρος των διατάξεων του Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας που ρυθμίζουν αντίστοιχες διαδικασίες. Για παράδειγμα, η ποινική προδικασία, κατά τον ελληνικό Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, περιλαμβάνει, εκτός της κύριας ανάκρισης, το στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης, κατά το οποίο δεν υπάρχει

---

⁴⁴ Ζημιανίτης, Δ. (2022). Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία: Ίδρυση, δομή και διαδικαστικό αποτύπωμα στην εθνική ποινική-δικονομική τάξη, *Ποινικά Χρονικά ΟΒ/2022*, σελ. 3-11.

δυνατότητα σύλληψης και προσωρινής κράτησης του υπόπτου, εφ' όσον δεν έχει ασκηθεί η ποινική δίωξη, ενώ, στον Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, η προδικασία έχει ως αφετηρία την κίνηση της έρευνας (άρθρο 26 Κανονισμού ΕΡΡΟ) και καταλήγει στην περάτωσή της (άρθρο 35 Κανονισμού ΕΡΡΟ), χωρίς να διακρίνει σε στάδια με ασκηθείσα ποινική δίωξη ή μη, παρέχει δε τη γενική δυνατότητα σύλληψης και προσωρινής κράτησης του υπόπτου (άρθρο 33 Κανονισμού ΕΡΡΟ), αμέσως μετά την κίνηση της δίωξης. Αντίθετα, ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας επιτρέπει την εν λόγω δυνατότητα αποκλειστικά στο στάδιο της κύριας ανάκρισης.

Υπό το σύστημα του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, καθένα από τα στάδια της προδικασίας ανατίθεται σε διακριτό δικαστικό πρόσωπο (εισαγγελέας – ανακριτής) επιφορτισμένο με διαφορετικές αρμοδιότητες. Η εθνική ποινική προδικασία εμφανίζεται να συμπίπτει μεν χρονικά-διαδικαστικά με την «έρευνα» όπως την εννοεί ο Κανονισμός ΕΡΡΟ (άρθρα 25 § 1, 28 § 1), εκεί όμως ασφαλώς δεν υπάρχουν οι διακρίσεις του εθνικού δικαίου, ούτε είναι σαφές σε τι αντιστοιχεί δικονομικά στο πλαίσιο του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, η «περάτωση της έρευνας» του άρθρου 35 § 1 του Κανονισμού. Συνεπώς, κατά το στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης, όπως διαρθρώνεται στον ΚΠΔ, είναι δυνατόν να ανακύψουν ζητήματα ορθής εφαρμογής των προβλέψεων του Κανονισμού ΕΡΡΟ, αφού το στάδιο αυτό δεν είναι σαφές ότι περιλαμβάνεται στο περιεχόμενο της «κίνησης της έρευνας» όπως την εννοεί ο τελευταίος. Επιπλέον, η περάτωση της έρευνας, η οποία σύμφωνα με τον Κανονισμό οδηγεί σε συγκεκριμένες διαδικαστικές επιλογές δεν είναι βέβαιο ότι –σύμφωνα με την ισχύουσα μορφή της εθνικής νομοθεσίας– εμπεριέχει, επίσης, την περάτωση της προκαταρκτικής εξέτασης υπό τον ΚΠΔ.

Σημαντικό ζήτημα, τέλος, αποτελεί η ενασχόληση ενός δικαστικού οργάνου, που δεν αποτελεί μέλος της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (εν προκειμένω του ανακριτή), με τη διεξαγωγή των ερευνών σε υποθέσεις της αρμοδιότητάς της, όταν, υπό το εθνικό δίκαιο, δεν είναι δυνατή η εξασφάλιση της εκτέλεσης εκ μέρους του των οδηγιών και των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, αναφορικά με τον τρόπο χειρισμού των υποθέσεων αρμοδιότητάς της. Σε κάποια εθνικά συστήματα, για παράδειγμα, έχει επιλεγεί το μοντέλο της ανάθεσης της διεξαγωγής των ερευνών των υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας αποκλειστικά στον Ευρωπαϊκό Εντεταλμένο Εισαγγελέα, χωρίς μεσολάβηση άλλου οργάνου, προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι η ακολουθούμενη διαδικασία δεν αντιστρατεύεται τους σκοπούς του Κανονισμού. Το ελληνικό ποινικό σύστημα δεν περιλαμβάνεται μεταξύ αυτών, καθώς ο Ν.

5026/2023, ο οποίος επέφερε την τελευταία τροποποίηση του Ν. 4786/2021 δεν μετέβαλε τα πράγματα προς μια τέτοια κατεύθυνση.

2. Άσκηση δίωξης ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων:

Σύμφωνα με το άρθρο 36 του Κανονισμού, όταν ο Ευρωπαϊός Εντεταλμένος Εισαγγελέας προτείνει με την έκθεσή του την παραπομπή προς εκδίκαση μίας υπόθεσης ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, το Μόνιμο Τμήμα, ακολουθώντας τις διαδικασίες του άρθρου 35, αποφασίζει επί του σχεδίου αυτού εντός 21 ημερών. Το Μόνιμο Τμήμα δεν δύναται να αποφασίσει την απόρριψη της υπόθεσης, εάν το σχέδιο απόφασης προτείνει την παραπομπή της υπόθεσης προς εκδίκαση. Σε περίπτωση που αυτή η προθεσμία παρέλθει άπρακτη, συνάγεται σιωπηρή αποδοχή της προταθείσας από τον Ευρωπαϊό Εντεταλμένο Εισαγγελέα απόφασης.

Περαιτέρω, σύμφωνα και με την έκθεση του Ευρωπαϊού Εντεταλμένου Εισαγγελέα, το Μόνιμο Τμήμα δύναται να διατάξει να λάβει χώρα η άσκηση δίωξης είτε στο Κράτος - Μέλος του επιληφθέντος Ευρωπαϊού Εντεταλμένου Εισαγγελέα, είτε και σε άλλο Κράτος - Μέλος, αν περισσότερα εξ αυτών έχουν δικαιοδοσία επί της ίδιας υπόθεσης. Σύμφωνα με το άρθρο 36 παράγραφος 3 του Κανονισμού, το αρμόδιο Μόνιμο Τμήμα, συνυπολογίζοντας τα κριτήρια που τίθενται στις παραγράφους 4 και 5 του άρθρου 26 του Κανονισμού, αποφασίζει αν θα παραπέμψει την υπόθεση προς άσκηση δίωξης σε Κράτος - Μέλος διάφορο από εκείνο του αρχικώς επιληφθέντος Ευρωπαϊού Εντεταλμένου Εισαγγελέα. Υφίσταται, συνεπώς, η πιθανότητα, βάσει του συστήματος που προκύπτει από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 36 και 26 να επιληφθεί υπόθεσης Ευρωπαϊός Εντεταλμένος Εισαγγελέας ενός Κράτους - Μέλους, στο έδαφος του οποίου θα γίνει η συλλογή του αποδεικτικού υλικού και η εξέταση των μαρτύρων, αλλά η κύρια δίκη να διεξαχθεί σε άλλο Κράτος - Μέλος, το οποίο θα έχει οριστεί ως καταλληλότερο από το Μόνιμο Τμήμα. Η πρόβλεψη του Κανονισμού για θέμα αυτό και τον έλεγχο της απόφασης του Μόνιμου Τμήματος, δηλ. ότι η απόφαση πρέπει να είναι «δεόντως αιτιολογημένη» κρίνεται ανεπαρκής και αόριστη, αφού δεν καθορίζεται με ποια κριτήρια θα αξιολογηθεί η αιτιολόγηση του Μόνιμου Τμήματος.

Η εν λόγω πρόβλεψη του Κανονισμού δυσχεραίνει ουσιαστικά τις υπερασπιστικές δυνατότητες του Κατηγορουμένου, δεδομένης της ανασφάλειας δικαίου που προκαλεί. Η υπερασπιστική γραμμή που σχεδίασε ο κατηγορούμενος με το συνήγορό του χάνει παντελώς

το νόημα της, όταν η υπόθεση πρόκειται να εκδικαστεί από ένα Κράτος - Μέλος που μέχρι πρότινος δεν μετείχε στις έρευνες. Εν τοις πράγμασι, τέτοιου είδους αποφάσεις έχουν ουσιώδεις επιπτώσεις στην νομική θέση του κατηγορουμένου, καθότι καθορίζουν το εφαρμοστέο ουσιαστικό και δικονομικό δίκαιο με αποτέλεσμα οι εμπλεκόμενοι στις έρευνες να βρίσκονται κάθε φορά αντιμέτωποι με κανόνες διαφορετικών ποινικών συστημάτων. Συνιστούν πράξεις της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας που αναπτύσσουν έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων και, εξ αυτού του λόγου, υπάγονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 42, υποκείμενες σε έλεγχο από τα αρμόδια εθνικά δικαστήρια⁴⁵, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες που ορίζει το εθνικό δίκαιο.

Η διαδικαστική πράξη της «άσκησης δίωξης ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων» (άρθρο 36 Κανονισμού ΕΡΡΟ), προφανώς δεν ταυτίζεται εννοιολογικά και διαδικαστικά με την άσκηση ποινικής δίωξης, όπως προβλέπεται στον ελληνικό Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Αντίθετα, είναι ευρύτερη και περιλαμβάνει την παραπομπή του κατηγορουμένου σε δίκη, μετά την ολοκλήρωση της έρευνας που έχει κινηθεί, τη συγκέντρωση του αποδεικτικού υλικού, την αξιολόγησή του από τον επιληφθέντα Ευρωπαϊό Εντεταλμένο Εισαγγελέα, την υποβολή σχετικής πρότασής του στο αρμόδιο Μόνιμο Τμήμα και τη (σύμφωνη) απόφαση του τελευταίου. Στο σημείο αυτό, ανακύπτουν ζητήματα σχετικά με τη διαδικαστική αποτύπωση του άρθρου 36 του Κανονισμού στις οικείες διατάξεις του ΚΠΔ, πέραν της σύγχυσης που προκαλεί η μετάφραση στα ελληνικά του αγγλικού όρου του πρωτότυπου κειμένου (prosecution before national Courts)⁴⁶.

Στην ελληνική έννομη τάξη, η άσκηση της ποινικής δίωξης⁴⁷ από τον Ευρωπαϊό Εντεταλμένο Εισαγγελέα ρυθμίζεται από το νέο άρθρο 16B Ν. 4786/2021. Στα μεν κακουργήματα (και στα συναφή αυτών πλημμελήματα), δίδεται παραγγελία προς τον ανακριτή για λήψη απολογίας του κατηγορουμένου (όχι διενέργεια κύριας ανάκρισης εν γένει), με υποβολή κατηγορητηρίου που περιέχει όλα τα περιστατικά που συνιστούν αντικειμενικά και υποκειμενικά στοιχεία της αποδιδόμενης στον κατηγορούμενο αξιόποινης πράξης, καθώς και τον νομικό χαρακτηρισμό της, ενώ, εφόσον υποβάλλεται και αίτηση προς αυτόν για επιβολή των μέτρων σύλληψης, προσωρινής κράτησης, κατ' οίκον περιορισμού καθώς και των περιοριστικών όρων, αυτή πρέπει είναι πλήρως αιτιολογημένη. Σε περίπτωση

⁴⁵ Τσόλκα, Ο. (2022). Λειτουργικές αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και «δικαστικός έλεγχος», κατ' άρθρο 42 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939 Ποινικά Χρονικά ΟΒ/2022, σελ. 19-34.

⁴⁶ Herrnfeld/Brodowski/Burchard, ό.π., σελ. 333 πλαγ 7.

⁴⁷ Ναζίρης, Ι. (2024), Η δίωξη των αδικημάτων διαφθοράς, Θεσσαλονίκη: Εθνική Σχολή Δικαστών.

μερικής ή ολικής απόρριψης της αίτησης αυτής, ο Ευρωπαϊός Εντεταλμένος Εισαγγελέας μπορεί να προσφύγει στο συμβούλιο πλημμελειοδικών, κατ' εφαρμογή του άρθρου 288 ΚΠΔ. Στα δε πλημμελήματα που διώκονται αυτοτελώς, η παράγραφος 2 (εδ. 4ο) του άρθρου 16B, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 39 Ν.5108/2024, ορίζει ότι ποινική δίωξη ασκείται από τον Ευρωπαϊό Εντεταλμένο Εισαγγελέα σύμφωνα με τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Η τροποποίηση αυτή υπήρξε επιβεβλημένη, διότι η προηγούμενη ρύθμιση, η οποία προέβλεπε άσκηση ποινικής δίωξης με την επίδοση προς τον κατηγορούμενο του κατηγορητηρίου, μαζί με κλήση για απολογία ενώπιον του Ευρωπαϊού Εντεταλμένου Εισαγγελέα, διαφοροποιούνταν συστηματικά από τα προβλεπόμενα στην εθνική δικονομία. Ως εκ τούτου, η εναρμόνιση με την εθνική διαδικασία επί πλημμελημάτων κατέστη απαραίτητη, δεδομένου μάλιστα ότι η ενωσιακή πρόβλεψη αποσκοπεί τόσο στην αποτελεσματικότητα, όσο και στην ταχύτητα της διαδικασίας.

Περαιτέρω, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 16B, αν μετά τη λήψη της απολογίας και την εξέταση τυχόν υπερασπιστικών μέσων του κατηγορουμένου, ο Ευρωπαϊός Εντεταλμένος Εισαγγελέας κρίνει ότι ο κατηγορούμενος πρέπει να παραπεμφθεί για πράξη ελαφρύτερη από αυτήν που του αποδόθηκε με το κατηγορητήριο ή ότι συντρέχει περίπτωση εφαρμογής των άρθρων 39 [αρχαιοθέτηση της υπόθεσης] ή 40 [απλουστευμένες διαδικασίες δίωξης] του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939, συντάσσει ανάλογο σχέδιο απόφασης, εκθέτοντας με συνοπτική αιτιολογία στην έκθεσή του προς τον εποπτεύοντα Ευρωπαϊό Εισαγγελέα και τους λόγους μεταβολής της κρίσης του επί των σημείων αυτών. Αν μετά την απολογία ο Ευρωπαϊός Εντεταλμένος Εισαγγελέας κρίνει ότι πρέπει να υποβάλει σχέδιο απόφασης παραπομπής για πράξη βαρύτερη ή ουσιωδώς διαφορετική από αυτή για την οποία απήγγειλε κατηγορία, οφείλει να ζητήσει την εκ νέου κλήση του κατηγορουμένου για συμπληρωματική απολογία.

Αναφορικά με την παραπομπή στο ακροατήριο⁴⁸ αδικημάτων για τα οποία η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία έχει ασκήσει την αρμοδιότητά της και το Μόνιμο Τμήμα έχει αποφασίσει την παραπομπή της υπόθεσης σε δίκη σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 10 και τα άρθρα 36 και 40 του Κανονισμού ΕΕ 2017/1939, η εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο γίνεται με επίδοση κλητηρίου θεσπίσματος, που συντάσσει ο Ευρωπαϊός

---

⁴⁸ Άρθρο 16Γ Ν. 4786/2021.

Εντεταλμένος Εισαγγελέας. Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία ασκεί εισαγγελικά καθήκοντα έως την οριστική περάτωση της υπόθεσης (άρθρο 4 του Κανονισμού).

Επί πλημμελημάτων που διώκονται αυτοτελώς εφαρμόζεται το άρθρο 322 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Επί κακουργημάτων, μετά την έκδοση της απόφασης του Μόνιμου Τμήματος, σύμφωνα με την παρ. 1, ο Ευρωπαίος Εντεταλμένος Εισαγγελέας υποβάλλει πρόταση προς τον Πρόεδρο Εφετών Αθηνών για την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο, στην οποία επισυνάπτονται σχέδιο κλητηρίου θεσπίσματος, η περί παραπομπής απόφαση του Μόνιμου Τμήματος και το σχέδιο απόφασης που έχει υποβάλλει ο ίδιος, εφαρμοζομένου του άρθρου 309 ΚΠΔ. Εφόσον ο εισαγγελέας καταρτίσει σχετική πρόταση, πριν την υποβάλλει προς τον Πρόεδρο Εφετών, έχει υποχρέωση να ενημερώσει αμέσως τους διάδικους ή τους συνηγόρους τους, προκειμένου να λάβουν αντίγραφο της και να ασκήσουν το δικαίωμα ακρόασης, υποβάλλοντας υπόμνημα με τις απόψεις τους, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 309 ΚΠΔ. Εφόσον ο πρόεδρος εφετών διατυπώσει σύμφωνη γνώμη για την παραπομπή της υπόθεσης στο ακροατήριο, ο Ευρωπαίος Εντεταλμένος Εισαγγελέας εκδίδει κλητήριο θέσπισμα, κατά του οποίου δεν επιτρέπεται προσφυγή.

Σε περίπτωση διαφωνίας του Προέδρου Εφετών, ο οποίος κρίνει ότι δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις ή συντρέχουν λόγοι να παύσει οριστικά ή προσωρινά η ποινική δίωξη ή να κηρυχθεί απαράδεκτη, η υπόθεση εισάγεται στο Συμβούλιο Εφετών Αθηνών. Κατά τη συζήτηση ενώπιον του Συμβουλίου Εφετών έχουν δικαίωμα να παραστούν ο Ευρωπαίος Εντεταλμένος Εισαγγελέας και οι διάδικοι. Η ανωτέρω ειδοποίηση μπορεί να γίνει προς τον διάδικο ή τον συνήγορό του. Το Συμβούλιο Εφετών μπορεί: α) να αποφαινεται να μη γίνει κατηγορία, ή β) να παύει οριστικά την ποινική δίωξη, ή γ) να παύει προσωρινά την ποινική δίωξη, ή δ) να κηρύσσει απαράδεκτη την ποινική δίωξη, ή ε) να αναπέμπει την υπόθεση στον Ευρωπαϊκό Εντεταλμένο Εισαγγελέα ή στ) να αποφασίζει την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο του αρμόδιου Δικαστηρίου.

3. Παραπομπή της υπόθεσης ενώπιον των εθνικών αρχών:

Όταν από την έρευνα η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία διαπιστώσει ότι δεν υφίσταται αρμοδιότητά της επί συγκεκριμένης υπόθεσης ή ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την

άσκηση της αρμοδιότητάς της (άρθρο 34 παρ. 1 & 2)⁴⁹, υποχρεούται να παραπέμψει χωρίς καθυστέρηση την υπόθεση ενώπιον των εθνικών αρχών. Επίσης, προβλέπεται ότι όταν η ζημία είναι χαμηλότερη των 100.000 € και η παραπομπή εξυπηρετεί το συμφέρον της έρευνας ή της δίωξης, το Συλλογικό Όργανο εκδίδει γενικές κατευθυντήριες γραμμές που παρέχουν την δυνατότητα στα Μόνιμα Τμήματα να διαβιβάσουν την οικεία υπόθεση ενώπιον της εκάστοτε αρμόδιας εθνικής αρχής (άρθρο 34 παρ. 3 Καν.). Η πρόβλεψη του Κανονισμού για θέμα αυτό, δηλ. ότι η παραπομπή πρέπει να εξυπηρετεί το συμφέρον της έρευνας ή της δίωξης κρίνεται ασαφής και αόριστη, καθώς δεν καθορίζονται τα κριτήρια βάσει των οποίων θα λάβει το Συλλογικό Όργανο θα προβεί στη σχετική κρίση. Επισημαίνεται, ότι η παραπομπή περιλαμβάνει και τις ενδεχόμενες άρρηκτα συνδεδεμένες αξιόποινες πράξεις αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Τέλος, προβληματισμό δημιουργεί το γεγονός ότι στην εν λόγω διάταξη δεν προσδιορίζεται αν εφαρμόζονται τα κριτήρια της παραγράφου 4 του άρθρου 26 του Κανονισμού, στην περίπτωση των πολλαπλών δικαιοδοσιών.

Σύμφωνα με την παράγραφο 4 του ως άνω άρθρου 34, το Μόνιμο Τμήμα κοινοποιεί στον Ευρωπαϊό Γενικό Εισαγγελέα οποιαδήποτε απόφαση περί παραπομπής υπόθεσης στις εθνικές αρχές βάσει της παραγράφου 3, την επανεξέταση της οποίας ο Ευρωπαϊός Γενικός Εισαγγελέας μπορεί να ζητήσει εντός τριών ημερών από την παραλαβή της εν λόγω κοινοποίησης, εφόσον κρίνει ότι αυτό απαιτείται για λόγους συνοχής της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας σχετικά με τις παραπομπές. Κατόπιν της «παραπομπής», αν κινηθεί έρευνα από την αρμόδια εθνική αρχή, τότε η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία διαβιβάζει τη δικογραφία σε αυτή, περατώνει την υπόθεση και δεν λαμβάνει περαιτέρω μέτρα. Αν οι εθνικές αρχές δεν δεχτούν να επιληφθούν της υπόθεσης, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία παραμένει αρμόδια για να ασκήσει δίωξη ή να θέσει την υπόθεση στο αρχείο (παρ. 5 άρθρου 34). Όταν η δικογραφία διαβιβάζεται στις εθνικές αρχές, το άρθρο 20 περ. γ' του Ν. 4786/2021 ορίζει ότι επ' αυτής επιλαμβάνεται ο αρμόδιος καθ' ύλην και κατά τόπον εισαγγελέας, σύμφωνα με τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

4. Αρχαιοθέτηση της υπόθεσης:

Εφόσον συντρέχουν συγκεκριμένοι λόγοι και το αρμόδιο Μόνιμο Τμήμα κρίνει ότι, σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους του επιληφθέντος Ευρωπαϊού Εντεταλμένου

---

⁴⁹ Herrnfeld, σε: Herrnfeld/Brodowski/Burchard, ό.π., σελ. 312 επ., πλαγ. 6 επ.

Εισαγγελέα⁵⁰, η άσκηση δίωξης επί συγκεκριμένης υπόθεσης δεν είναι δυνατή, αποφασίζει, μετά από έκθεση του Ευρωπαϊού Εντεταλμένου Εισαγγελέα, την αρχειοθέτηση της υπόθεσης. Όταν η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία λαμβάνει μια τέτοια απόφαση, όπως προβλέπει η παράγραφος 4 του άρθρου 39 του Κανονισμού, το γνωστοποιεί επίσημα στις αρμόδιες εθνικές αρχές και ενημερώνει συναφώς τα σχετικά θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμούς της Ένωσης, όπως επίσης και, όπου αρμόζει σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, τους υπόπτους ή κατηγορούμενους και τα θύματα των εγκλημάτων. Οι υποθέσεις που τίθενται στο αρχείο μπορούν, επίσης, να παραπεμφθούν στην OLAF ή στις αρμόδιες εθνικές διοικητικές ή δικαστικές αρχές για την ανάκτηση χρηματικών ποσών ή για άλλη διοικητική συνέχεια.

Οι ως άνω αναφερόμενοι λόγοι, εκ των οποίων αρκεί έστω και ένας να συντρέχει για να τεθεί μια υπόθεση στο αρχείο, είναι οι εξής: α) θάνατος του υπόπτου ή του κατηγορουμένου ή εκκαθάριση ύποπτου ή κατηγορούμενου νομικού προσώπου, β) φρενοβλάβεια του υπόπτου ή του κατηγορουμένου, γ) στον ύποπτο ή κατηγορούμενο έχει χορηγηθεί αμνηστία, δ) ο ύποπτος ή κατηγορούμενος χαίρει ασυλίας, εκτός αν αυτή έχει αρθεί, ε) έχει λήξει η προθεσμία άσκησης δίωξης που προβλέπεται στο εθνικό δίκαιο, στ) η υπόθεση σχετικά με ύποπτο ή κατηγορούμενο σε σχέση με τις ίδιες πράξεις έχει ήδη περατωθεί οριστικά, ζ) δεν υπάρχουν συναφή αποδεικτικά στοιχεία.

Η κρίση περί της απόφασης του Μόνιμου Τμήματος να προβεί στην αρχειοθέτηση μιας υπόθεσης εμπίπτει, σύμφωνα με το άρθρο 42 παρ. 3 του Κανονισμού⁵¹ στην αρμοδιότητα του ΔΕΕ, χωρίς, επομένως, να μεσολαβεί η συνδρομή των εθνικών αρχών. Η διατύπωση της διάταξης και η ρητή παρέκκλιση από τα οριζόμενα στην παράγραφο 1 του ανωτέρω άρθρου επιβάλλει την, κατ' ορθότερη ερμηνεία, αναγνώριση της **αποκλειστικής** αρμοδιότητας του Δικαστηρίου της Ένωσης να κρίνει σχετικά με το εν λόγω ζήτημα. Η θέσπιση της συγκεκριμένης εξαίρεσης από το γενικό κανόνα αποσκοπεί, προφανώς, στην έκδοση μίας και μοναδικής απόφασης σχετικά με το κλείσιμο υποθέσεων ιδιαίτερης βαρύτητας, όπως αυτές που αφορούν αδικήματα στρεφόμενα σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ε.Ε.

---

⁵⁰ Herrnfeld, σε: Herrnfeld/Brodowski/Burchard, ό.π., σελ. 361 επ., πлаг. 18 επ. Mitsilegas/Guiffrida, ό.π., Geelhoed/Erkelens/Meij (ed.), *Shifting Perspectives on the European Public Prosecutor's Office*, 2018, σελ. 82, 83.

⁵¹ Άρθρο 42 παρ. 3 του Κανονισμού : «Κατά παρέκκλιση από τα οριζόμενα στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, οι αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας να θέσει υπόθεση στο αρχείο, στο μέτρο που αμφισβητούνται απευθείας με βάση το δίκαιο της Ένωσης, υπόκεινται σε έλεγχο ενώπιον του Δικαστηρίου σύμφωνα με το άρθρο 263 τέταρτο εδάφιο της ΣΛΕΕ.».

Δεδομένου του γεγονότος ότι το κύριο θύμα των πράξεων που διώκονται από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση (ιδιαίτερος δε ο προϋπολογισμός της) που πλήττεται από την τέλεση των αδικημάτων σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της, δικαίωμα προσφυγής ενώπιον του ΔΕΕ κατά απόφασης αρχειοθέτησης υπόθεσης έχει, πρωτίστως, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή η οποία την εκπροσωπεί. Περαιτέρω, με την εν λόγω ρύθμιση θεμελιώνεται (μοναδική περίπτωση στο κείμενο του Κανονισμού) δικαίωμα και των λεγόμενων «μη προνομιούχων διαδίκων», ήτοι των εμπλεκόμενων στην έρευνα φυσικών και νομικών προσώπων, να προσφύγουν απευθείας στο ΔΕΕ, αιτούμενοι την ακύρωση απόφασης αρχειοθέτησης. Απαραίτητη προϋπόθεση συνιστά η ύπαρξη εννόμου συμφέροντος για να ακυρωθεί η εν λόγω απόφαση λόγω παραβίασης των γενικών αρχών του δικαίου της Ε.Ε., των Συνθηκών, των θεμελιωδών δικαιωμάτων του Χάρτη ή και του ίδιου του Κανονισμού.

Στην παράγραφο 2 του άρθρου 39 ορίζεται ότι η απόφαση περί αρχειοθέτησης δεν εμποδίζει τη διεξαγωγή περαιτέρω ερευνών βάσει νέων στοιχείων, τα οποία προέκυψαν μετά τη λήψη της απόφασης αυτής. Η αποκάλυψη νέων στοιχείων, επομένως, ανασύρει την υπόθεση από το αρχείο, αίροντας το «προσωρινό δεδικασμένο» που δημιούργησε η απόφαση περί αρχειοθέτησης, καθότι αναγνωρίζεται στο μόνιμο τμήμα η αρμοδιότητα να αποφασίσει «για την εκ ου διεξαγωγή ερευνών», σύμφωνα με το άρθρο 28 του Κανονισμού. Σε ορισμένες περιπτώσεις, αντί της αρχειοθέτησης, είναι δυνατό να παραπεμφθεί η υπόθεση από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία στις αρμόδιες εθνικές αρχές. Το ίδιο συμβαίνει και όταν πρόκειται για τα αδικήματα που προβλέπονται στο άρθρο 3 παρ. 2 στοιχεία α' και β' της οδηγίας 2017/1371 ή όταν η ζημία που προκλήθηκε ή ενδέχεται να προκληθεί στα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης δεν υπερβαίνει τη ζημία που προκλήθηκε ή ενδέχεται να προκληθεί σε άλλο θύμα.

5. Απλουστευμένες διαδικασίες δίωξης:

Η παράγραφος 1 του άρθρου 40 προβλέπει τη δυνατότητα οριστικής περάτωσης μιας υπόθεσης βάσει συμφωνίας με τον ύποπτο, για την εφαρμογή της οποίας υποβάλει σχετική πρόταση ο επιληφθείς Ευρωπαίος Εντεταλμένος Εισαγγελέας, σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 3 και το άρθρο 35 παράγραφος 1, στο αρμόδιο Μόνιμο Τμήμα. Απαραίτητη προϋπόθεση για να εφαρμοστεί η ανωτέρω διαδικασία, είναι η πρόβλεψή της στο εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο, το δίκαιο δηλ. του Κράτους – Μέλους του Ευρωπαίου

Εντεταλμένου Εισαγγελέα. Κατόπιν, το Μόνιμο Τμήμα αποφασίζει σχετικά, συνυπολογίζοντας τη βαρύτητα της αξιόποινης πράξης, ιδίως δε τη ζημία προκλήθηκε, την προθυμία του υπόπτου να αποκαταστήσει τη ζημία που προκάλεσε και την ευθυγράμμιση της απλουστευμένης διαδικασίας με τους σκοπούς και τις αρχές της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Τέλος, το Συλλογικό Όργανο εγκρίνει κατευθυντήριες γραμμές για την τήρηση των ανωτέρω προϋποθέσεων. Εφόσον το Μόνιμο Τμήμα συμφωνήσει με την πρόταση του Ευρωπαϊκού Εντεταλμένου Εισαγγελέα και αποφασίσει θετικά, εκείνος εφαρμόζει την οικεία διαδικασία κατά τις προϋποθέσεις του εθνικού δικαίου. Μετά δε την ολοκλήρωσή της (δηλαδή την εκπλήρωση των συμφωνηθέντων με τον ύποπτο όρων), το Μόνιμο Τμήμα δίνει οδηγίες στον εν λόγω εισαγγελέα να ενεργήσει για την οριστική περάτωση της υπόθεσης (παρ. 3). Η περιοριστική αναφορά μόνον στον «ύποπτο», η έννοια του οποίου δεν προσδιορίζεται, φαίνεται να είναι προβληματική τουλάχιστον σε εκείνα τα εθνικά ποινικοοικονομικά συστήματα που αναγνωρίζουν ανάλογες δυνατότητες και για τον κατηγορούμενο.

Η εν λόγω διάταξη συνεπάγεται την παραχώρηση ευρείας ευχέρειας στα Κράτη - Μέλη για εφαρμογή των εναλλακτικών μορφών απονομής δικαιοσύνης, κατά τα προβλεπόμενα στο εκάστοτε εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο. Συνιστά, κατ' αρχήν, μια ρύθμιση με θετικό πρόσημο, εφόσον οι απλουστευμένες διαδικασίες συντελούν, τελικά, στην ορθή και ταχύτερη απονομή της δικαιοσύνης, εφόσον μάλιστα ο ύποπτος / κατηγορούμενος συμφωνεί, ομολογεί δηλ, ουσιαστικά, την τέλεση των πράξεων που του αποδίδονται και για τις οποίες διεξήχθη η έρευνα. Με τον τρόπο αυτό, επιτυγχάνεται ταχύτερη αποκατάσταση της ζημίας, εξοικονομούνται πόροι και χρόνος. Ωστόσο, η απόφαση του μόνιμου τμήματος για την κίνηση ή μη της απλουστευμένης διαδικασίας δίωξης (κατ' άρθρο 40) συνιστά προσβαλλόμενη διαδικαστική πράξη καθότι παράγει έννομα αποτελέσματα, τα οποία ενδεχομένως να θίξουν τα δικαιώματα υπόπτων, κατηγορουμένων και θυμάτων⁵².

Στην ελληνική έννομη τάξη, ο Ν. 4786/2021, όπως έχει τροποποιηθεί μέχρι σήμερα και ισχύει, εξακολουθεί να καταλείπει αναπάντητα ερωτήματα επί ουσιαστών ζητημάτων σχετικά με τις απλουστευμένες διαδικασίες δίωξης, όπως αν τέτοιες νοούνται αυτές της ποινικής συνδιαλλαγής και διαπραγμάτευσης ή και η υπό όρους αποχή από την ποινική δίωξη του άρθρου 50 ΚΠΔ. Βέβαια, η εν λόγω διάταξη, μετά τις αλλαγές που επέφερε ο Ν. 5090/2024 στον Ποινικό μας Κώδικα, έχει πλέον καταργηθεί.

---

⁵² Τσόλκα, Ο. (2022). Λειτουργικές αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και «δικαστικός έλεγχος», κατ' άρθρο 42 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939 Ποινικά Χρονικά ΟΒ/2022, σελ. 19-34.

6. Δικαιώματα υπόπτων και κατηγορουμένων – Δικαστικός Έλεγχος:

Αντίβαρο στις ανωτέρω αναφερόμενες εξουσίες της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας θέτουν τα άρθρα 41 και 42 του Κανονισμού. Οι διατάξεις αυτές έχουν ιδιαίτερη σημασία για τη νομική θέση των υπόπτων και των κατηγορουμένων, εφόσον θεσπίζουν διαδικαστικές εγγυήσεις για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των εμπλεκόμενων προσώπων. Ειδικότερα, το άρθρο 41 προβλέπει την πλήρη συμμόρφωση με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προστασία και το σεβασμό όλων των δικαιωμάτων των υπόπτων και των κατηγορουμένων και ιδίως του δικαιώματος του αμερόληπτου δικαστηρίου (άρθρο 47 ΧΘΔ) και των δικαιωμάτων υπεράσπισης (άρθρο 48 ΧΘΔ). Από το γράμμα της εν λόγω διάταξης προκύπτει ότι στον ανωτέρω κανόνα συμπεριλαμβάνεται το σύνολο των σχετικών δικαιωμάτων, όπως π.χ. εκείνων που αναγνωρίζονται στα άρθρα 1, 2, 4, 6-8, 42 και ιδίως στο άρθρο 50 («ne bis in idem»), όπως ειδικώς αναφέρεται και στο προοίμιο (αιτ. σκ. 83). των άρθρων 5 και 6 του Κανονισμού. Συναφώς δε αναφέρεται στο προοίμιο ότι η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, κατά την άσκηση των ερευνών και των διώξεων, υποχρεούται να τηρεί τις ανωτέρω αρχές.

Στην ανωτέρω υποχρέωση αντιστοιχεί το υποκειμενικό δικαίωμα των ανωτέρω προσώπων να απολαύουν των διαδικαστικών δικαιωμάτων, τα οποία προβλέπονται είτε στο πρωτογενές (ήτοι στο ΧΘΔ) είτε στο παράγωγο ενωσιακό δίκαιο και ιδιαίτερα στις σχετικές οδηγίες της Ένωσης, όπως αυτές εφαρμόζονται στο εθνικό δίκαιο (παρ. 2). Η επιφύλαξη αυτή, όπως ορίζεται στο άρ. 41 παρ. 3 του Καν., υποδηλώνει την υπεροχή του ενωσιακού δικαίου, εφόσον αυτό παρέχει ευρύτερη προστασία⁵³ από αυτή του εθνικού δικαίου. Η προβληματική που εισάγεται σε αυτό το σημείο σχετίζεται με το γεγονός ότι η αλληλεπίδραση του ευρωπαϊκού με το εκάστοτε εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο, καθώς και το έλλειμμα σαφήνειας που αυτή συνεπάγεται, είναι ενδεχόμενο να οδηγεί σε κατακερματισμό της επιχειρούμενης ενιαίας και ομοιόμορφης προστασίας, αλλά και σε άνιση μεταχείριση των εμπλεκόμενων, αφ' ης στιγμής κάθε κράτος είναι πιθανόν να προβλέπει διαφορετικό βαθμό προστασίας των προσώπων για κάθε στάδιο ποινικής διαδικασίας. Ωστόσο, στο πρόβλημα αυτό φαίνεται πως δίνει τη λύση η νομολογία του ΔΕΕ σχετικά με το «έμμεσο αποτέλεσμα»

---

⁵³ Brodowski, σε: Herrfeld/Brodowski/Burchard,ό.π., σελ. 389 επ., πλαγ. 24-32.

των οδηγιών καθώς και την επιταγή της ομοιόμορφης ερμηνείας και εφαρμογής τους στις εσωτερικές έννομες τάξεις.

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 42, οι διαδικαστικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, οι οποίες προορίζονται να παραγάγουν έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων καθώς και η παράλειψή της να εκδώσει σχετικές πράξεις, υπόκειται σε έλεγχο από τα αρμόδια εθνικά δικαστήρια σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες που ορίζει το εθνικό δίκαιο. Εξαιρέση στον κανόνα αυτό, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, εισάγει η παρ. 3, καθότι τα δικαστήρια της Ένωσης διατηρούν την αρμοδιότητα ελέγχου (κατ' άρθρο 263 τέταρτο εδάφιο ΣΛΕΕ) των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας να θέσει υπόθεση στο αρχείο, στο μέτρο που αμφισβητούνται απευθείας με βάση το δίκαιο της Ένωσης. Ως εκ τούτου, με βάση τα ανωτέρω, τα εθνικά δικαστήρια καθίστανται αρμόδια να αποφαινούνται επί ατομικών προσφυγών. Αντίθετα, το ΔΕΕ παραμένει αρμόδιο για τις προσφυγές ακυρώσεως ενός Κράτους - Μέλους, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής. Η ανάθεση δικαστικού ελέγχου στα εθνικά δικαστήρια συνοδεύεται με τη θέσπιση ειδικών διατάξεων (παρ. 2 του άρθρου 42) για τη θεσμική «συνεργασία» εθνικού και ενωσιακού δικαστή, κατά την προβλεπόμενη στο άρθρο 267 ΣΛΕΕ διαδικασία της προδικαστικής παραπομπής.

V. Συμπεράσματα – Επίλογος

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματεύεται τις διαδικαστικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας μετά την περάτωση της ποινικής έρευνας. Ωστόσο, αν αποφασίζαμε να επικεντρωθούμε αποκλειστικά στο θέμα αυτό, χωρίς προηγουμένως να έχουμε εξετάσει την ιστορική διαδρομή μέχρι την ίδρυση του θεσμού, το κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας του, τη δομή και την αρμοδιότητα του, κάθε περαιτέρω ανάλυση θα ήταν ελλιπής. Όπως είναι λογικό, η θεματική της παρούσας διπλωματικής εργασίας δεν είναι δυνατόν να εξαντλήσει το σύνολο των ανωτέρω ζητημάτων, λόγω της περιορισμένης της έκτασης. Ωστόσο, επιχειρήθηκε η, έστω και σε αδρές γραμμές, παρουσίαση των αδικημάτων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και στρέφονται σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, καθώς και των ενεργειών στις οποίες προβαίνει αυτό το νέο όργανο για την εξιχνίαση και την τιμώρησή τους. Για το λόγο αυτό ασχοληθήκαμε και με την Οδηγία (ΕΕ) 2017/1731 σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και τις ρυθμίσεις που εκείνη φέρει, καθώς συνδέεται ουσιωδώς με την θεμελίωση της δικαιοδοσίας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, εφόσον ο Κανονισμός παραπέμπει ρητά σε αυτή. Επιπλέον, επιχειρήθηκε να καταστούν όλα τα ανωτέρω σαφή και στο πλαίσιο του ελληνικού ποινικού συστήματος, το οποίο πρέπει να προσαρμοστεί σε νέα δεδομένα.

Κατόπιν της ανάλυσης που προηγήθηκε συνάγεται ευχερώς ότι η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία αποτελεί έναν νεοπαγή θεσμό, ο οποίος δεν έχει αναπτύξει απόλυτα την δυναμική του. Κάτι τέτοιο ήταν αναμενόμενο, εφόσον λάβουμε υπόψη μας το γεγονός ότι χρειάστηκαν περίπου 25 χρόνια να περάσουν και πολλά εμπόδια να ξεπεραστούν, σχετιζόμενα κυρίως με την άρνηση των Κρατών – Μελών να εκχωρήσουν στην Ένωση ποινική αρμοδιότητα, για να καταστεί εφικτή η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Παρά το γεγονός ότι ακόμη και σήμερα υφίστανται επιφυλάξεις αναφορικά με τον τρόπο λειτουργίας της και, ιδίως με την άσκηση της αρμοδιότητάς της, τα πρώτα δείγματα έχουν λάβει θετικό πρόσημο, ενώ η συνέχεια αναμένεται να επιφέρει, πέραν των βέλτιστων αποτελεσμάτων, και μεγαλύτερη τριβή και εξοικείωση με το θεσμό και τις διαδικασίες του, δεδομένης της πολυπλοκότητας του εγχειρήματος και των ζητημάτων που ανέκυψαν και θα ανακύψουν από την εφαρμογή του Κανονισμού τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Δεν θα πρέπει να παραγνωρίζεται ότι η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας με τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/1939 επέφερε μία τομή στο ευρωπαϊκό ποινικό δίκαιο. Οι εξουσίες διερεύνησης και δίωξης μερικών εκ των πλέον σοβαρών ποινικών αδικημάτων μετατοπίστηκαν για πρώτη φορά από τις εθνικές αρχές στο ενωσιακό επίπεδο. Επιπλέον, η σχετική πρόβλεψη στην παράγραφο 4 του άρθρου 86 της ΣΛΕΕ προοικονομεί την, τουλάχιστον στο απώτερο μέλλον, περαιτέρω επέκταση των εξουσιών αυτών και την υπαγωγή στην αρμοδιότητα της ευρωπαϊκής εισαγγελίας επιπλέον αδικημάτων με διασυνοριακό χαρακτήρα. Για το λόγο αυτό η αποτελεσματικότητα της δράσης της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας θα αποτελέσει σημαντικό κριτήριο για την απόφαση περί επέκτασης αρμοδιότητας και σε άλλες μορφές σοβαρής εγκληματικότητας. Ήδη, πάντως, η έκθεση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας για το έτος 2023 αναφέρει ότι «[...] Έως το τέλος του έτους, είχαμε κινήσει 1.371 έρευνες (58 % περισσότερες σε σχέση με το 2022), φθάνοντας συνολικά τις 1.927 έρευνες σε εξέλιξη, με συνολικές εκτιμώμενες ζημιές ύψους 19,2 δισ. EUR (το 59 % των οποίων σχετιζόνταν με απάτη στον τομέα του ΦΠΑ). Περισσότερες από 200 έρευνες αφορούσαν χρηματοδότηση στο πλαίσιο του Next Generation EU, με εκτιμώμενες ζημιές ύψους άνω του 1,8 δισ. EUR. Αποφάσεις δέσμευσης ύψους 1,5 δισ. EUR εκδόθηκαν κατόπιν αιτήματος της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. [...]».

Ο κανονισμός για την σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας ακολουθεί ένα μοντέλο εμπνευσμένο κατά το μάλλον ή ήττον από έννομες τάξεις, όπως η γερμανική, οι οποίες θέτουν τον Εισαγγελέα ως κυρίαρχο φορέα της ποινικής προδικασίας. Είναι εύκολο να το αντιληφθεί κανείς από τη στιγμή που ο Ευρωπαίος Εντεταλμένος Εισαγγελέας αναλαμβάνει τόσο το έργο της προδικαστικής συλλογής αποδείξεων, είτε σε εσωτερικές είτε σε διασυνοριακές υποθέσεις, όσο και εκείνο της αποτίμησης του υλικού, αποφασίζοντας, έτσι, μέσω και του Μόνιμου Τμήματος, και διατηρώντας τον έλεγχο της υπόθεσης μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης. Άλλωστε εκτελεί εισαγγελικά καθήκοντα και κατά τη διάρκεια πιθανής δίκης. Ως εκ τούτου, καθίσταται σαφές πως ανακύπτουν ακανθώδη ζητήματα σχετικά με τη συνύπαρξη του Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και των εθνικών κανόνων, ουσιαστικού και δικονομικού, ποινικού δικαίου, η οποία καθιστά δυσχερή την εφαρμογή του κανονισμού σε Κράτη – Μέλη, όπως η Ελλάδα, η οποία, όπως αναδείχτηκε στην ανωτέρα εργασία, διατηρεί αναλλοίωτη την διάκριση της εισαγγελικής διερεύνησης μίας υπόθεσης από την δικαστική ανάκριση.

Εν τέλει, σύμφωνα με την Επίκουρη Καθηγήτρια του Παντείου Πανεπιστημίου, Όλγα Τσόλκα⁵⁴: «Η σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας εκφράζει το αποτύπωμα μιας ιστορικής στιγμής. Μετά από μια μακρά διαδικασία αναζήτησης συμβιβασμών, θεσμοθετήθηκε τελικά ένα πολύπλοκο σύστημα «ευρωπαϊκής διερεύνησης, δίωξης και παραπομπής» προσώπων για εγκλήματα που στρέφονται σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Η συγκέντρωση κρίσιμων ποινικών εξουσιών στην αρμοδιότητα ενός ενωσιακού φορέα και η άσκηση αυτών μέσα από μια ιδιότυπη συμβίωση ενωσιακού και επιμέρους εθνικών (ουσιαστικών και δικονομικών) ποινικών δικαίων έθεσε και θέτει ως καίρια πρόκληση τη διασφάλιση πρόσφορων εγγυήσεων δικαστικής προστασίας.».

Ολοκληρώνοντας, θα λέγαμε ότι η Ευρωπαϊκή εισαγγελία αποτελεί ένα τολμηρό εγχείρημα των Κρατών – Μελών που συμμετείχαν στην ενισχυμένη συνεργασία, το οποίο καθιστά αναπόφευκτο τον επαναπροσδιορισμό του συστήματος της απονομής ποινικής δικαιοσύνης και τον κατακερματισμό των στενών ορίων των εθνικών ποινικών συστημάτων. Ωστόσο, όπως αναδείχθηκε και ανωτέρω, η αποδοτικότητα του θεσμού αποτελεί το ζητούμενο δεν απομένει παρά να φανεί η επιτυχία του στο εγγύτερο ή απώτερο μέλλον, με τα πρώτα δείγματα, ωστόσο, να είναι θετικά.

---

⁵⁴ Τσόλκα, Ο. (2022). Λειτουργικές αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και «δικαστικός έλεγχος», κατ' άρθρο 42 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939 Ποινικά Χρονικά ΟΒ/2022, σελ. 19-34.

VI. Βιβλιογραφία

Νομοθετήματα

Απόφαση του Συλλογικού Οργάνου 3/2020, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με την Απόφαση 85/2021 του Συλλογικού Οργάνου.

Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1727 — ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συνεργασία στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης (Eurojust) — αντικαθιστά και καταργεί την απόφαση 2002/187/ΔΕΥ.

Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου της 12ης Οκτωβρίου του 2017 σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

N.4786/2021, «Εφαρμογή διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου της 12ης Οκτωβρίου 2017 σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, ρυθμίσεις για τη λειτουργία των δικαστηρίων και άλλες διατάξεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης».

N.4596/2019, «Εφαρμογή διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου της 12ης Οκτωβρίου 2017, σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας».

Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5^{ης} Ιουλίου 2017 σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

Πρόταση Κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας / * COM/2013/0534 final - 2013/0255

Ποινικός Κώδικας (N. 5090/2024)

Κώδικας Ποινικής Δικονομίας (N. 5090/2024)

Corpus Juris on Introducing Penal Provisions for the Purpose of the Financial Interests of the European Union, 1997.

Green Paper on Conflicts of Jurisdiction and the Principle of ne bis in idem in Criminal Proceedings {SEC(2005) 1767}/* COM/2005/0696 final

Συγγράμματα – Αρθρογραφία - Μελέτες

Ελληνόγλωσσα

Διονυσοπούλου, Δ. (2023). Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία – Δομή και Αρμοδιότητα, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.

Ζημιανίτης, Δ. (2022). Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία: Ίδρυση, δομή και διαδικαστικό αποτύπωμα στην εθνική ποινική-δικονομική τάξη, Ποινικά Χρονικά ΟΒ/2022, σελ. 3-11.

Κατσανάκη, Σ. (2019). Εισαγγελέα, Η δομή της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας κατά τον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου, «Ευρωπαϊκή Δικαστική Συνεργασία – Eurojust – Ευρωπαϊκή Εισαγγελία – Εισηγήσεις Αρμοδίων Δικαστικών και Εισαγγελικών Αρχών», επιμέλεια Λεωνίδα Κοτσαλή – Πάρη Αδάμη, Εκδόσεις Σάκκουλας, 2019, σελ. 127 επ.

Κούρτη, Ε. (2024). *Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και Οικονομικό Έγκλημα* (Διπλωματική Εργασία). Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ανακτήθηκε από <https://ikee.lib.auth.gr/record/354596/files/GRI-2024-43121.pdf>

Κωνσταντόπουλος, Η. (2018). Ευρωπαϊκή Δικαστική συνεργασία «EUROJUST» - Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, σελ.82, 2018.

Κωνσταντόπουλος, Η. (2019). Η σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, «Ευρωπαϊκή Δικαστική Συνεργασία – Eurojust – Ευρωπαϊκή Εισαγγελία – Εισηγήσεις Αρμοδίων Δικαστικών και Εισαγγελικών Αρχών», επιμέλεια Λεωνίδα Κοτσαλή – Πάρη Αδάμη, Εκδόσεις Σάκκουλας, 2019, σελ. 77 επ.

Μυλωνόπουλος, Χ. (2021). Διεθνές και Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.

Μπουρμάς, Γ. ΔΝ, Δικηγόρου, (2023). Ευρωπαϊκή Εισαγγελία: Οργανωτικά ζητήματα του Νέου Ενωσιακού Θεσμού και σχέση αυτού με την Eurojust, ΠοινΔικ 4/2023, Έτος 26ο, σελ. 398 επ..

Ναζίρης, Ι. (2024). Η δίωξη των αδικημάτων διαφθοράς, Θεσσαλονίκη: Εθνική Σχολή Δικαστών

Συκιάτου, Α. (2008). Ευρωπαϊκή Ένωση – Οργανωμένο Έγκλημα – Παράνομη διακίνηση ανθρώπων . Μία ιδιόρρυθμη δυναμική – διαλεκτική σχέση, ΠοινΧρον 2008.

Τσόλκα, Ο. (2021). Ευρωπαϊκή Εισαγγελία : Η ιστορία μιας ιδιότυπης συμβίωσης ενωσιακού και εσωτερικού δικαίου εντός του χώρου της Ένωσης» σε Α.Πασσάς/Κ.Αρβανιτόπουλος/ Μ.Κοππά, «Ελλάδα Ευρωπαϊκή Ένωση, μια σχέση από σαράντα κύματα», εκδ. ΠΕΔΙΟ,.

Τσόλκα, Ο. (2022). Λειτουργικές αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και «δικαστικός έλεγχος», κατ' άρθρο 42 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939 Ποινικά Χρονικά ΟΒ/2022, σελ. 19-34.

Τσόλκα, Ο. (2023). Το σύστημα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και η ελληνική προσαρμογή σε αυτό με το ν. 5026/2023, Nova Criminalia, No 18, 06/2023.

Τσουμάνης, Τ. (2024). *Ευρωπαϊκή Εισαγγελία: Αποτίμηση του θεσμού και προοπτικές* (Διπλωματική Εργασία). Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ανακτήθηκε από <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/3277883/file.pdf>

Χριστιανός, Β. (2021). Εισαγωγή στο Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2021, σελ. 63 επ.

Ξενόγλωσσα

Csonka, P., Juszczak, A., Sason E. (2017). The Establishment of the European Public Prosecutor's Office. The Road from Vision to Reality, Eucrium, 3, 2017

Herrnfeld, H-H., Brodowski, D., Burchard, C. (2020). European Public Prosecutor's Office: Article-by-Article Commentary

Delmas-Marty, M. (1997). Corpus Juris, Introducing Penal Provisions for the purpose of the financial interests of the European Union, Economica, 1997.

Ligeti, K., Robinson G., (2018). Preventing and Resolving Conflicts of Jurisdiction in EU Criminal Law», 2018, Oxford University Press, Academic, 2018

Mitsilegas, V., Giuffrida, F. (2018) The European Public Prosecutor's Office and Human Rights», σε Geelhoed, W./ Erkelens, L.H./ Meij, A.W.H. (eds), Shifting Perspectives On the European Public Prosecutor's Office, New York, NY: Springer, 2018.

Mitsilegas V. EU Criminal Law (Hart Publishing 2022) 435 επ., Delmas-Marty M, Vervaele J, The Implementation of the Corpus Juris in the Member States: Personal Provisions for the

Protection of European Finances (vol 1, Intersentia 2000) 40-50, Delmas-Marty M (μτφρ. Συκιώτου Α).

Mitsilegas, V. (2018) EU Criminal Law After Lisbon: Rights, Trust and the Transformation of Justice in Europe, Oxford, Hart Publishing, 2016.

Pawelec, S. (2015). Implications of Enhanced Cooperation for the EPPO Model and Its Functioning

Novokmet, A. (2017). The European public prosecutor's office and the judicial review of criminal prosecution, NJECL, 8-3, 2017.

Νομολογία

1. ΔΔΕ, Υπόθεση Taricco I, C-105/14.

2. ΔΕΕ, Υπόθεση Petar Dzivev, C-852/19.